

VAN AANGEZICHT TOT AANGEZICHT

HUGO BOUTER

VAN AANGEZICHT TOT AANGEZICHT

*Voorvallen uit het leven van Mozes,
de man Gods*

Boeken om de Bijbel
Gouda

Copyright © H. Bouter
Omslagontwerp: Cees van der Steldt
Druk: Offsetdrukkerij van der Perk, Nieuw-Lekkerland

Eerste editie 2003 Boeken om de Bijbel, Gouda
Distributie: Johannes Multimedia, Postbus 31, 3940 AA Doorn

ISBN 90-70926-24-5
NUGI 632

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in
een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt,
in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*‘Toen verborg Mozes zijn gelaat,
want hij vreesde God te aanschouwen’.*

Exodus 3:6

*‘En de HERE sprak tot Mozes van aangezicht tot aangezicht,
zoals iemand spreekt met zijn vriend (...)*

*Toen zeide hij: Moet Ik Zelf medegaan om u gerust te stellen?
En hij zeide tot Hem: Indien Gij Zelf niet medegaat, doe ons vanhier
niet optrekken (...) Immers daardoor zijn ik en Uw volk afgezonderd
uit alle volken, die op de aardbodem zijn. En de HERE zeide tot
Mozes: Ook deze zaak, waarover gij gesproken hebt, zal Ik doen,
omdat gij genade in Mijn ogen gevonden hebt en Ik u bij name ken.
Maar hij zeide: Doe mij toch Uw heerlijkheid zien. Hij nu zeide:
Ik zal Mijn luister aan u doen voorbijgaan en de naam des HEREN
voor u uitroepen: Ik zal genadig zijn, wie Ik genadig ben,
en Mij ontfermen, over wie Ik Mij ontferm.
Hij zeide: Gij zult Mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen
mens zal Mij zien en leven. De HERE zeide: Zie, bij Mij is een plaats,
waar gij op de rots kunt staan; wanneer Mijn heerlijkheid
voorbijgaat, zal Ik u in de rotsholte zetten en u met Mijn hand
bedekken, totdat Ik ben voorbijgegaan. Dan zal Ik Mijn hand
wegnemen en gij zult Mij van achteren zien, maar Mijn aangezicht
zal niet gezien worden’.*

Exodus 33:11-23

*‘Toen Mozes van de berg Sinai afdaalde, wist hij niet dat de huid
van zijn gelaat straalde, doordat hij met Hem gesproken had (...)
Wanneer de Israëlieten aan het gelaat van Mozes zagen, dat de huid
van zijn gelaat straalde, deed Mozes de doek weer voor zijn gelaat,
totdat hij naar binnen ging om met Hem te spreken’.*

Exodus 34:29-35

'Wanneer nu Mozes de tent der samenkomst binnenging om met Hem te spreken, dan hoorde hij een stem, die tot hem sprak van boven het verzoendeksel, dat op de ark der getuigenis was, van tussen de beide cherubs, en Hij sprak tot hem'.

Numeri 7:89

'Indien onder u een profeet is, dan maak Ik, de HERE, Mij in een gezicht aan hem bekend, in een droom spreek Ik met hem. Niet aldus met Mijn knecht Mozes, vertrouwd als hij is in geheel Mijn huis. Van mond tot mond spreek Ik met hem, duidelijk en niet in raadselen, maar hij aanschouwt de gestalte des HEREN'.

Numeri 12:6-8

INHOUD

WOORD VOORAF	9
1. MOZES ALS VREEMDELING IN HET LAND MIDJAN	11
- De verworpen Verlosser	11
- Ik heb nog ándere schapen	12
- Een bruid uit de volken	14
2. DE ROEPING VAN MOZES	17
- Drie aspecten van de prediking	17
- Drie tekenen	18
- De staf die een slang werd	19
- De melaatse hand	20
- Het water in bloed veranderd	21
3. MOZES ALS MIDDELAAR VAN HET OUDE VERBOND	23
- Israël stond van verre	23
- De bijzondere positie van Mozes	25
- Drie kenmerkende posities	26
- Lessen voor ons als christenen	27
4. MOZES VINDT EEN PLAATS OP DE ROTS	31
- Geen plaats	31
- Een plaats op de Rots	32
- Een plaats in de Rots	33
- Een plaats bij God	34

5.	DE SLUIER OP HET GELAAT VAN MOZES	37
	- Drie doeleinden	37
	- Mozes als representant	38
	- Onderscheid tussen wet en genade	39
6.	MOZES EN MIRJAM	41
	- Rebellie tegen Mozes	41
	- Mirjam buiten de legerplaats	43
	- Zachtmoedig en nederig van hart	45
	- Profetische lessen	47
7.	MOZES EN JOZUA	51
	- Jozua en Jezus	51
	- Sterk in de strijd	52
	- In de nabijheid van de meester	54
	- De strijd om het beloofde land	55
	- Andere lessen in Gods school	56
8.	MOZES EN DE MIDJANIETEN	59
	- Slaven voor het heiligdom	59
	- Volgelingen van de Triomfator	61
	- Jozua en de Gibeonieten	64
	- David en Salomo	65
9.	EPILOOG: MOZES ALS HERDER VAN GODS VOLK	67
	- Gods kudde	67
	- Onze Apostel en Hogepriester	68
	- Mozes als wetgever en voorbidder	70
	- De noodzaak van het priesterschap	71
	- Gods weg is wonderbaar	72

WOORD VOORAF

Een bijzonder aspect van het leven van Mozes was zijn relatie met de Here God, zijn vertrouwelijke omgang met God. Dit was vrij uniek onder het oude verbond. Evenals Abraham, de vader van de gelovigen, werd Mozes door God behandeld als Zijn vriend (Ex. 33:11; 2 Kron. 20:7; Jes. 41:8; Jak. 2:23). Mozes was de middelaar tussen God en het volk Israël. Zijn positie in de nabijheid van God trad vooral aan de dag op de berg Sinai, maar ook in de tent der samenkomst, waar God tot hem sprak vanaf het verzoendeksel, de 'genadetroon'.

Dit belangrijke aspect van Mozes' leven, dat in dit boekje veel aandacht krijgt, kan kort worden samengevat in de woorden 'van aangezicht tot aangezicht'. Deze term typeert de nauwe gemeenschap, de intieme relatie die er was tussen hem en de Here God. De positie van Mozes benaderde heel dicht die van de nieuwtestamentische gelovige, die door Christus tot God is gebracht (1 Petr. 3:18).

Mozes was niet slechts de *wetgever*, die Gods gedachten vernam en ze in wetten en geboden voor het volk vastlegde. Hij was ook de *middelaar*, die verscheen voor het aangezicht van God om daar te bidden en te vasten, te wenen en te smeken ten behoeve van een zondige natie. Daar, in de directe tegenwoordigheid van God, leerde hij Hem steeds beter kennen in Zijn soevereine liefde en genade voor Zijn volk. Dit leidde telkens tot verwondering van de kant van Mozes en tot de vraag: 'Doe mij toch Uw heerlijkheid zien' (Ex. 33:18). Mozes verlangde

ernaar de heerlijkheid van Gods wezen en het geheim van Zijn goedertierenheid beter te begrijpen.

Het definitieve antwoord op die vraag kon pas worden gegeven bij de komst van onze Heiland in het vlees. God kan slechts gekend en gezien worden in de mate waarin het Hem behaagt Zichzelf aan ons te openbaren. Het is een onuitsprekelijk voorrecht dat God nu in Christus ís binnengetreden in deze wereld en in genade aan ons ís voorbijgegaan. Wij mogen nu werkelijk Gods aangezicht zien, maar uitsluitend in de Persoon van Christus – in Wie de Goddelijke volheid lichamenlijk woont. Het Evangelie, de blijde boodschap van Gods genade en van Zijn geopenbaarde heerlijkheid, heeft ons verlicht ‘met de kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Christus’ (2 Kor. 4:4-6).

Gouda, voorjaar 2003

1

MOZES ALS VREEMDELING IN HET LAND MIDJAN

*'Mozes vluchtte voor Farao en zocht verblijf in het land Midjan.
Daar zat hij neer bij een bron. De priester van Midjan nu had
zeven dochters; zij kwamen juist water putten (...) Mozes stond op
en kwam haar te hulp en drenkte haar kudde'.*

Exodus 2:15-22

De verworpen Verlosser

In Stefanus' verdediging voor de Raad wordt veel aandacht besteed aan de verwerping van Mozes door zijn broeders, de kinderen Israëls (Hand. 7). Dit hoofdstuk in de Handelingen der apostelen vormt eigenlijk een treffend commentaar op Exodus 2. Mozes zag om naar zijn broeders en hij wilde hen beschermen en verlossen; maar zij zagen het niet in. Hij had gedacht dat zijn broeders wel zouden begrijpen dat God hun door zijn hand verlossing wilde geven. Maar helaas, de verlosser werd afgewezen. Hij werd veracht en verworpen. Stefanus zegt zelfs dat zij hem van zich stootten en hem *verloochenden* (Hand. 7:35,39). Zo werd ook de Messias verloochend door Zijn eigen volk.

Het verging Mozes op dezelfde manier zoals het eerder Jozef was vergaan, toen deze onderzoek deed naar de welstand

van zijn broeders: hij werd verworpen door de zijnen. Zowel Jozef als Mozes zijn in dit opzicht typen van *Christus*, die evenmin werd aangenomen door de Zijnen (Joh. 1:11). Christus werd door Zijn volksgenoten gehaat, verworpen, verloochend en zelfs gedood. En het was profetisch dan ook de smaad van *Christus*, die Mozes op zich nam toen hij omzag naar zijn broeders en hun lot wilde delen (Hebr. 11:26).

De verwerping van Mozes kwam duidelijk tot uitdrukking in de woorden van de Israëliet die zijn naaste onrecht aandeed: 'Wie heeft u tot overste en rechter over ons aangesteld?' (Ex. 2:14). Dit protest wordt tweemaal geciteerd door Stefanus en dit accentueert de ernst ervan. De zonde van deze ene man wordt door hem beschouwd als de collectieve zonde van het hele volk: 'Deze Mozes, die *zij* verloochend hadden door te zeggen: Wie heeft u tot overste en rechter aangesteld' (Hand. 7:27,35). Dit is een indrukwekkende illustratie van de verwerping van Christus, de Leidsman ten leven, door het Joodse volk (vgl. Hand. 3:14-15; 4:10-12).

Toch had zelfs deze verwerping een plaats in Gods plannen en gedachten, want hierdoor kon het heil tot de *volken* komen. Het licht van de beloofde Profeet, die door Mozes zelf was aangekondigd (Deut. 18:15; Hand. 3:22), zou reiken tot aan het einde der aarde. De ware Wetgever zou tot een Licht der volken worden gesteld (Jes. 49:6). Hoe gebeurt dit nu? Door Zijn Woord en Geest leidt Christus al de Zijnen nu als de grote Herder van de schapen.

Ik heb nog ándere schapen

Dat zien wij hier in type ook in de geschiedenis van Mozes. Mozes, de verworpen leidsman, werd in een vreemd land namelijk een herder, die de kudde leidde naar de overkant van de woestijn, tot aan de berg Gods, Horeb (Ex. 2:15; 3:1). Het land Midjan lag ten zuiden van Kanaän. De Midjanieten stamden af

van Abraham en Ketura (Gen. 25:2). Zij zwierven als nomaden met hun kudden rond de golf van Akaba. Voor Mozes betekende deze periode in zijn leven de voorbereidingstijd voor zijn werk te midden van het volk Israël, dat hij op Gods tijd toch uit Egypte zou uitleiden en zou voeren door de woestijn.

Zo zal het overigens ook in de toekomst gaan. God zal de draad met Zijn oude volk weer opvatten. De Messias zal terugkeren tot het volk dat Hem bij Zijn eerste komst heeft afgewezen en Hij zal een keer brengen in hun lot. Hij zal hen verlossen uit de macht van hun vijanden en hen voeren naar het beloofde land. Als de Verlosser zal Hij voor Sion komen en voor wie zich in Jakob van overtreding bekeren. Zo zal gans Israël behouden worden (Jes. 59:20; Rom. 11:26).

Maar het is een groot voorrecht dat wij als gelovigen uit de volken Hem nu reeds als onze Heiland kennen, als de goede Herder die op Golgotha Zijn leven heeft afgelegd voor Zijn schapen. Wij behoorden van origine niet tot de Joodse schaapskudde, want wij waren 'niet van deze stal'. Maar als wij de roepstem van de Heiland hebben gehoord, behoren wij toch tot Zijn schapen. Hij rekent ons tot de andere schapen, die Hij met de schapen uit het Jodendom gezamenlijk wil leiden op de pelgrimsreis. 'Zij zullen naar Mijn stem horen en het zal worden één kudde, één Herder' (Joh. 10:16).

In Exodus 2 zien wij een fraai beeld van Christus' zorg voor de kudde. Evenals Mozes zet Hij Zichzelf nog steeds helemaal in voor de Zijnen. Hij zorgt ervoor dat wij volop water kunnen drinken uit de Bron (vgl. Ex. 2:16-17). Hij drenkt ons met het water des levens. Hij komt ons ook te hulp als mensen – huurlingen, geen echte herders – dat willen beletten. Hij drenkt Zélf de kudde, want Hij is de Here die Zélf naar Zijn schapen vraagt en naar hen omziet (vgl. Ezech. 34:11vv.).

Mozes lijkt in deze geschiedenis op Jakob, die op soortgelijke wijze handelde toen hij als een balling in den vreemde het vee van Laban drenkte. Toch leren wij hier nog iets meer. De zeven dochters van de priester van Midjan waren gewend om

water te putten en de kudde van haar vader te drenken. Dat heeft ons ook iets te zeggen. Als echte herders en herderinnen wil de Here ons gebruiken om Zijn kudde te hoeden en te weiden. Hij is de *overste* Herder en wij staan onder Zijn gezag. Hij wil ons gebruiken in Zijn dienst, wanneer wij tenminste voldoende zorg hebben voor de schapen.

Wij kunnen deze geschiedenis overigens op verschillende niveaus lezen. Er is niet alleen de *typologische* toepassing op Christus en de Gemeente. Er is ook niet alleen de *profetische* toepassing voor Israël. Er zijn tevens *praktische* lessen voor onszelf te vinden, lessen met het oog op ons individuele geloofsleven. In dat licht kunnen wij dit verhaal ook lezen en de Brief aan de Hebreëen bevestigt de juistheid daarvan. Mozes' vlucht naar het land Midjan is dan een daad van persoonlijk geloof, een blijk van zijn wandel met God. Mozes verliet Egypte zonder de toorn van de koning te vrezen. 'Want hij bleef standvastig, als ziende de Onzienlijke' (Hebr. 11:27).

Een bruid uit de volken

Deze geschiedenis in Exodus 2 bevat overigens nog meer interessante lessen. Mozes vond een vrouw in het land waarin hij als vreemdeling vertoefde en wel de dochter van de priester van Midjan. Reüel (zijn naam betekent 'vriend van God') nam hem op in zijn huis en gaf hem zijn dochter Sippora (dat betekent 'vogeltje'). Zij baarde een zoon en Mozes noemde hem Gersom (dat is 'vreemdeling daar'), 'want, zeide hij: ik ben een vreemdeling geworden in een vreemd land' (Ex. 2:20-22). Dit vergoedde enigszins het leed van de ballingschap. Later kwam er nog een tweede zoon bij, Eliëzer. Deze naam betekende 'mijn God is hulp', want – zo had Mozes gezegd – 'de God van mijn vader is mijn hulp geweest en heeft mij gered van het zwaard van Farao' (Ex. 4:20; 18:4).

Sippora is een beeld van de hemelse Gemeente. De Schrift

gebruikt meerdere beelden voor de Gemeente van God in deze tijd. Wij vinden niet slechts de metafoor van een kudde, waarvan Christus de Opperherder is (1 Petr. 5:4). Ook het beeld van de bruidsgemeente is heel gebruikelijk. De Gemeente is de bruid van Christus, de bruid van het Lam (Ef. 5:25vv.; Openb. 19:6vv.). In deze bedeling waarin de Messias door Zijn eigen volk is verworpen, bezit Hij een bruid uit de volken. De Gemeente (die grotendeels bestaat uit gelovigen uit de volkerenwereld) is verenigd met haar Here in de hemel. Bij Zijn wederkomst zal Hij met haar in heerlijkheid verschijnen (Kol. 3:1-4).

De *individuele* gelovigen zien wij in het beeld van de *kinderen* van Mozes. Vergelijk in dit verband Jesaja 8:17-18 en Hebreëen 2:13-18. Als de Opgestane weet Christus Zich verbonden met Zijn verlost en kan Hij zeggen: 'Ziehier Ik en de kinderen, die God Mij gegeven heeft' (Hebr. 2:13). Hij is het Hoofd van een nieuwe mensenfamilie, die bestaat uit alle ware kinderen van God, de gegebenen van de Vader. In hun midden heft Hij de lofzang aan en zo verheerlijkt Hij *met hen* de Vader, die Hem heeft verlost uit de banden van de dood en Hem eer en heerlijkheid heeft geschonken. Zo weidt Christus de Zijnen en leidt Hij hen naar waterbronnen des levens. En eens zal God Zelf alle tranen van de vreemdelingschap van hun ogen afwissen (Openb. 7:17).

*U bent de Bron van licht en leven,
Bron van genâ voor wie gelooft;
U wilt geluk en vrede geven,
al wat uw Woord ons heeft beloofd.*

2

DE ROEPING VAN MOZES

‘Wederom zeide de HERE tot hem: Steek uw hand in uw boezem. En hij stak zijn hand in zijn boezem en toen hij ze eruit trok, zie, zijn hand was melaats, sneeuwwit. Daarop zeide Hij: Steek uw hand opnieuw in uw boezem. en hij stak zijn hand opnieuw in zijn boezem en toen hij ze eruit trok, zie, zij was weer geworden als zijn overige vlees. Indien zij u niet geloven en geen acht geven op wat het eerste teken te zeggen heeft, dan zullen zij geloven wat het tweede teken te zeggen heeft. En indien zij ook deze beide tekenen niet geloven en naar u niet luisteren, dan zult gij Nijlwater nemen en uitgieten op het droge, en het water dat gij uit de Nijl neemt, zal bloed worden op het droge’.

Exodus 4:1-9

Drie aspecten van de prediking

De roeping van Mozes is bijzonder leerzaam. Ze ging gepaard met drie tekenen, die ons tevens drie aspecten van de prediking voorstellen. Het is goed dat wij hierover nadenken, want wij leven in een tijd waarin tal van predikers het Evangelie uitdragen met behulp van ‘tekenen en wonderen’. Zij noemen dat kracht-evangelisatie (power-evangelism). Maar de tekenen die Mozes verrichtte ten aanschouwen van de ongelovigen, kunnen

zij niet nadoen! En de geestelijke lessen die deze tekenen bevatten, ontbreken veelal ook aan hun prediking!

Een bijbelgetrouwe prediking daarentegen (1) plaatst Christus Zelf in het middelpunt van de aandacht, (2) spreekt over de totale verdorvenheid van de mens en (3) kondigt ook het komende oordeel aan. Deze punten worden heel mooi geïllustreerd door de drie wonderen die Mozes, de man Gods, mocht doen om zijn zending te staven.

Drie tekenen

Mozes begon heel aarzelend aan het werk dat de Here hem opdroeg: de verlossing van de Israëlieten uit Egypte. Hij bracht allerlei bezwaren naar voren en zei telkens weer: Máár dit, máár dat. Kennelijk was hij sterk veranderd nadat hij veertig jaar lang de kudde van zijn schoonvader Jethro had gehoed. Hij was een zachtmoedig en nederig man geworden; hij was inmiddels ook al tachtig jaar oud.

Veertig jaar daarvóór had Mozes zich heel anders opgesteld. Toen had hij uit eigen beweging zijn broeders opgezocht. Hij had gedacht dat de Israëlieten wel zouden begrijpen dat God hem als hun helper en redder had gezonden, maar zij beseften het niet en stootten hem van zich (Hand. 7:23vv.). Nu was echter Gods tijd gekomen om Zijn volk te verlossen en daarom moest Mozes terugkeren naar Egypte. God hield Zich aan Zijn beloften aan de aartsvaders. De opdracht die Mozes kreeg, was duidelijk genoeg en op al zijn tegenwerpingen kreeg hij uitvoerig antwoord.

Hij kreeg zelfs de macht om tekenen te verrichten ten aanschouwen van de Israëlieten en hen op die manier te overtuigen van de geldigheid van zijn roeping. Het was kennelijk toen al zo dat het Joodse volk *tekenen* begeerde, zoals Paulus later opmerkte (1 Kor. 1:22). Zij lijken in dit opzicht op de predikers die in onze dagen ernaar streven tekenen en wonderen te verrich-

ten. Het valt echter te betwijfelen of dit Gods opdracht is in deze tijd. Mozes had die opdracht in ieder geval wel en er lag eveneens een duidelijke boodschap opgesloten in de tekenen die hij verrichtte. Ze *betekenden* ook werkelijk iets. Ze zijn ook voor ons als nieuwtestamentische gelovigen van grote waarde.

Mozes, de machtige bevrijder van de zonen van Israël, is niet alleen een prachtig voorbeeld voor het persoonlijk geloofsleven. Hij is bovenal een type van Christus Zélf. De drie tekenen die Mozes mocht verrichten, spreken van de macht van Christus over de drie aartsvijanden van de mens: de *satan*, de *zonde* en de *dood*. Wanneer wij erover nadenken hoe Hij al deze vijandige machten heeft overwonnen, komen wij onder de indruk van Zijn majesteit en Zijn Goddelijke roeping als onze Redder en Verlosser. Hij wordt dan groot voor ons, evenals Mozes werd grootgemaakt voor de ogen van de Israëlieten en zelfs van de Egyptenaren toen hij deze tekenen deed (Ex. 11:3).

De staf die een slang werd

Het eerste teken was dat van de staf, die een slang werd. God vroeg geen grote dingen van Mozes. Het was geen moeilijke vraag: Wat is er in uw hand? Het was slechts een herdersstaf. Mozes moest die staf afstaan en hem op de grond werpen. Zijn wij bereid om de middelen en mogelijkheden die wij bezitten, af te staan voor de dienst van God? God wil ons gebruiken, maar dat is alleen mogelijk wanneer wij ons leven aan Hem toewijden. In het geval van Mozes zien wij dat hij zijn staf weer terugkreeg en mocht gebruiken om het volk van God te leiden door de woestijn. Later werd deze eenvoudige herdersstaf zelfs 'de staf Gods' genoemd (Ex. 4:20; 17:9). Met deze staf riep hij de plagen op over het land Egypte, spleet hij de wateren van de Schelfzee en kloofde hij de rots bij Horeb.

Deze staf sprak dus van de bijzondere autoriteit van Mozes, de man Gods. Vreemd genoeg veranderde de staf in een slang,

zodra Mozes hem op de grond wierp. Wat heeft dit te zeggen? Het spreekt van de gevolgen van de zondeval, waarbij de satan zich meester maakte van dat wat aan de mens was toevertrouwd. Niet alleen *Mozes* was bekleed met gezag. Reeds bij *Adam* zien wij dat aan de mens autoriteit was geschonken, die hij moest uitoefenen in de verschillende relaties waarin God hem had geplaatst. Helaas is dat grondig bedorven door de val van de eerste mens, die zich liet verleiden door ‘de oude slang, die genoemd wordt duivel en de satan’ (Openb. 12:9).

Maar gelukkig is er een *tweede* Mens gekomen, de Mens uit de hemel, d.i. Christus. Hij heeft de satan overwonnen en Hij is nu bekleed met alle macht in hemel en op aarde (Matt. 28:18). God heeft Hem geplaatst aan Zijn rechterhand in de hemelse gewesten, bóven alle overheid, gezag, kracht en heerschappij en elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw (Ef. 1:20-22).

Hij is de machtige Bevrijder van Zijn volk, die zelfs de macht van de satan in bedwang heeft – zoals Mozes zijn hand uitstreckte en de slang vastgreep, waarop zij een staf in zijn hand werd. Door het geloof is dit een realiteit voor ons, een duidelijk ‘teken’, ook al is het nog niet voor iedereen zichtbaar dat alle dingen aan Hem zijn onderworpen. Dat ogenblik zal straks wel komen, zoals het ook kwam voor Egypte (zie Ex. 7:8-13).

De melaatse hand

Er was echter nog een ander probleem dat om een oplossing vroeg. De Verlosser werd niet alleen geconfronteerd met de macht van de boze, maar ook met die van de zonde. Daarvan spreekt het tweede teken dat Mozes moest verrichten. Hij stak zijn hand in zijn boezem en toen hij ze eruit trok, zie, zijn hand was melaats, sneeuw wit. De melaatsheid is een bekend beeld van de verderfelijke macht van het kwaad. Maar gelukkig bleef het niet daarbij: Mozes stak zijn hand opnieuw in zijn

boezem en toen hij ze eruit trok, was ze weer gezond.

Dit teken toont ons Christus' overwinning over de macht van de zonde. Hij heeft de zonde afgeschaft door het slachtoffer van Zichzelf, doordat Hij voor ons tot zonde is gemaakt op het kruis van Golgotha (2 Kor. 5:21). Hij is het Zoenoffer voor onze zonden (1 Joh. 2:2). Hij heeft onze straf gedragen. Hij kan 'melaatsen' reinigen en wast hen witter dan sneeuw. Ieder mens staat van nature 'melaats' voor God. De verkeerde daden die hij met zijn *hand* verricht, komen voort uit zijn zondige *hart*. Hij bedrijft niet alleen zonden, hij *is* een zondaar. Zodra wij dat erkennen en ons berouwvol tot God wenden, terwijl wij onze onreine hand in onze boezem steken, is er redding en reiniging mogelijk. Dat is slechts mogelijk op grond van het volbrachte werk van Christus. Voor ons die geloven, staat het buiten kijf dat de Zoon des mensen macht heeft op de aarde om zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid (Luk. 5:13,24).

Het water in bloed veranderd

Tenslotte was er nog een derde teken, maar dat was bestemd voor degenen die níét geloofden, degenen die geen acht sloegen op de beide eerste tekenen. Dat laatste wordt er nadrukkelijk bij vermeld. De aankondiging van het oordeel vormt óók een onderdeel van de prediking, zoals o.a. bevestigd wordt door Paulus' rede op de Areópagus (vgl. Hand. 17:30-31).

Mozes moest Nijlwater nemen en uitgieten op het droge, en het water veranderde dan in bloed. Dit sprak van het oordeel dat Egypte zou treffen, het oordeel van de dood (Ex. 7:14vv.). Dit oordeel zal zijn tegenhanger vinden in de plagen van de eindtijd, die nog over de wereld moeten komen (Openb. 16:3-7). Dan is de tijd van de genade voorbij en wacht de ongelovigen slechts het doodsoordeel.

Dit laatste teken getuigt ervan dat Christus de macht heeft

over dood en graf, de macht om gericht te oefenen (Joh. 5:22vv.). De Vader heeft héél het oordeel aan de Zoon gegeven en Hij bezit nu de sleutels van de dood en het dodenrijk (Openb. 1:18). Maar wat zal het vreselijk zijn om Hem niet als *Redder*, maar als *Rechter* te ontmoeten en voor eeuwig te moeten ondervinden dat het loon van de zonde inderdaad de dood is (Rom. 6:23).

MOZES ALS MIDDELAAR VAN HET OUDE VERBOND

'Tot Mozes zeide Hij: klim op tot de HERE, gij en Aäron, Nadab en Abihu en zeventig van de oudsten van Israël en buigt u van verre neder. Maar Mozes alleen zal tot de HERE naderen, zij echter zullen niet naderen, en het volk zal niet met hem opklimmen'.

Exodus 24:1-2

Israël stond van verre

Bij de verbondssluiting in Exodus 24 lezen wij over de oudsten van het volk, die met Mozes opklommen, dat zij de God van Israël zagen (Ex. 24:10).

In het volgende vers lezen wij de opmerkelijke woorden: 'Zij *aanschouwden* God en zij aten en dronken' (Ex. 24:11). Het eten en drinken van de vredeoffermaaltijd vond plaats in Gods tegenwoordigheid, voor Zijn aangezicht. God ontmoette Zijn volk later telkens bij de tabernakel, Zijn tentwoning in de woestijn.

Evenzo hebben wij als christenen op onze pelgrimsreis door deze wereld telkens opnieuw een persoonlijke ontmoeting met God, terwijl wij genieten van de maaltijd die Hij voor ons heeft bereid.

Er zijn naast de overeenkomsten echter ook grote karak-

teristische verschillen tussen de oudtestamentische vredeoffermaaltijd en de nieuwtestamentische Avondmaalsviering, de maaltijd des Heren.

Op de berg Sinai toonde God Zich in Zijn majesteit aan Zijn volk, dat Hij door Zijn machtige arm had verlost uit het land Egypte en op arendsvleugelen gedragen en tot Zich had gebracht (Ex. 19:4). De verschijning van de heerlijkheid van God ging gepaard met donderslagen, bliksemstralen, zeer sterk bazuingeschal, rook en vuur (Ex. 19:16-20; 20:18; 24:17). Daarom konden de Israëlieten niet dicht bij God komen. Zij durfden dat niet en het was hun bovendien verboden de berg te beklimmen. Daarom bleven zij al bevend onder aan de berg 'van verre staan' (Ex. 19:12v.; 20:18,21; 24:2).

Hoewel het volk dus – in uiterlijke en nationale zin – verlost en tot God gebracht was, kon het slechts in zeer beperkte mate een positie van nabijheid bij God innemen. De bediening van de wet ging weliswaar gepaard met de openbaring van Gods *heerlijkheid* (zie 2 Kor. 3), maar het was naar haar aard toch een bediening van *dood* en van *oordeel*. Het volk Israël, dat zichzelf bij de Sinai onder de wet plaatste en zichzelf verplichtte om alles te doen wat de Eeuwige gebood, lag in feite onder de vloek van de wet, onder het doodsoordeel. Wij zien dan ook dat de mens onder het oude verbond niet vrij tot God kon naderen; de toegang was afgesloten.

God woonde in donkerheid, verborgen in het heiligdom. Zijn Vaderhart bleef onbekend tot de komst van Zijn Zoon Jezus Christus, die de Vader aan ons heeft verklaard in de volheid van Zijn genade en liefde en waarheid (Joh. 1:14,18). Slechts door de komst van Christus en Zijn volbrachte werk op het kruis van Golgotha is het mogelijk geworden met een rein en vrij geweten tot God te naderen, Hem als Vader te aanbidden en met vrijmoedigheid door het voorhangsel heen binnen te treden in het heiligdom (Joh. 4:23-24; Hebr. 10:19vv.).

Hoewel het in Gods hart was om de Israëlieten te zegenen en hen als een koninkrijk van priesters en een heilig volk in Zijn

nabijheid te hebben, konden zij die positie dus maar zeer ten dele innemen. Het volk als geheel stond *van verre*. Sommigen van hen mochten dichterbij God komen dan de anderen. Er was een aparte klasse van priesters die tot de Eeuwige naderden, maar zelfs zij mochten in Exodus 19 de berg Sinai niet beklimmen.

De bijzondere positie van Mozes

In Exodus 24 wordt er een uitzondering gemaakt voor de priester Aäron en zijn beide zonen Nadab en Abihu, die later om het leven kwamen toen zij vreemd vuur voor het aangezicht van God brachten (Lev. 10). Zij mochten met Mozes en zeventig van de oudsten van Israël opklimmen tot de HERE (Ex. 24:1,9). Maar volgens het voorschrift dat eraan werd toegevoegd, moesten zij zich *van verre* voor Hem neerbuigen.

In feite mocht alleen Mozes echt tot God naderen, tot Hem opklimmen en met Hem spreken (Ex. 24:2,12). Wij lezen zelfs dat Mozes, na zes dagen wachten, de wolk waarin God woonde *inging* (Ex. 24:18). Het is frappant dat dit ook in het Nieuwe Testament zijn positie is tijdens de verheerlijking op de berg. Wij lezen daar namelijk: '(...) toen zij de wolk *ingingen*' (Luc. 9:34). Mozes mocht als enige heel dicht bij God komen en in Zijn tegenwoordigheid verkeren.

Zelfs na de afgoderij rondom het gouden kalf was dit het geval. Wanneer Mozes de tent der samenkomst *inging* buiten de legerplaats, daalde de wolkkolom neer en bleef staan aan de ingang van de tent. En de Eeuwige sprak dan met Mozes van aangezicht tot aangezicht, zoals iemand spreekt met zijn vriend (Ex. 33:11).

Zo was het later ook in de tabernakel. De wolk rustte daarop, en zodra Mozes de tent binnenging om met God te spreken, hoorde hij Gods stem die tot hem sprak van boven het verzoendeksel (Num. 7:89; 12:5vv.). Daarom zien wij in Mozes een mooi

type van de christelijke positie. Christenen zijn op grond van het volbrachte werk van Christus werkelijk *tot God* gebracht (1 Petr. 3:18). God heeft ons geroepen tot Zijn wonderbaar licht, en Hij spreekt tot ons door Zijn Woord en Geest. Wij mogen contact met Hem hebben en als een heilig priesterdom tot Hem naderen (1 Petr. 2:5,9). Méér nog dan Mozes mogen wij de lichtglans van Gods heerlijkheid, die nu ten volle geopenbaard is in het aangezicht van Jezus Christus, weerkaatsen en weerspiegelen (Ex. 34:29vv.; 2 Kor. 3:12vv.; 4:6).

Drie kenmerkende posities

Zo zien wij in Exodus 24 dus drie verschillende niveaus waarop mensen zich in relatie tot God bevinden, drie kenmerkende posities:

(1) Het volk stond op een afstand van God onder aan de berg (vs. 4), waar de verbondssluiting plaatsvond. Deze positie is typerend voor Israël in zijn geheel als geplaatst onder de wet. Als zodanig stond het van verre en lag het onder de vloek, het oordeel van de dood; het leerde God kennen als een verterend vuur (vs. 17).

(2) Een select gezelschap van vertegenwoordigers van Israël klom op tot God (vs. 9). Op een wat hoger niveau aangekomen *aanschouwden* zij God op Zijn troon (vgl. Ezech. 1:26), en hielden maaltijd voor Zijn aangezicht. Deze positie kon alleen worden ingenomen door een uitverkoren deel van de natie, dat God hoofdzakelijk kende als de rechtvaardige Koning.

(3) Mozes klom nog hoger op tot God, samen met zijn dienaar Jozua, en ging als enige op de top van de berg de wolk van Gods tegenwoordigheid binnen (vs. 12vv.; vgl. Ex. 32:17). Alleen de middelaar van het volk verwierf dus meer intieme kennis van God. Dit laatste benadert het dichtst de positie van de christen zoals die onder de genade geldt. Het contrast van dit

hoofdstuk met de christelijke positie is overigens wel duidelijk. De gelovige staat nu niet meer op een (grotere of kleinere) afstand van God, maar hij is *nabij gekomen* door het bloed van Christus. Hij kent Hem niet slechts als de *Allerhoogste* op Zijn troon, maar hij heeft de toegang tot de *Vader* en mag rusten aan het Vaderhart (Ef. 1:3vv.; 2:13vv.).

Lessen voor ons als christenen

Toch zien wij in de gebeurtenissen van dit hoofdstuk wel enkele beelden van onze voorrechten als christenen. In de eerste plaats zien wij dat God in relatie trad met Zijn volk. Hij maakte hun Zijn gedachten bekend en sloot een verbond met hen, dat door bloed bekrachtigd werd. Evenzo zijn wij tot God gebracht door de dood van Christus, door het bloed van het nieuwe verbond. Dit brengt ons niet onder de vloek van de wet, maar het is de grondslag van geheel nieuwe betrekkingen met God. Bij de Avondmaalsviering, het hart van de christelijke eredienst, worden wij telkens weer daarbij bepaald (1 Kor. 11:23-26).

Hier in Exodus 24 vond aan de voet van de berg overigens óók een eredienst plaats, rondom een altaar dat was gebouwd met twaalf opgerichte stenen overeenkomstig de twaalf stammen van Israël. Hierop werden brandoffers en vredeoffers geofferd (Ex. 24:4-5). De parallel met onze eredienst is duidelijk aanwezig, en wel om de volgende redenen: (1) als christenen hebben wij ook een 'altaar', dat het middelpunt is van het héle volk van God, namelijk de Persoon van Christus; (2) door Hem mogen wij geestelijke offeranden, 'slachtoffers van lof' opofferen aan God (Hebr. 13:10,15).

De overeenkomst wordt nog iets duidelijker in de verzen 10 en 11, waar de vooraanstaanden van Israël een ontmoeting met God hadden en aten en dronken voor Zijn aangezicht. Wij kunnen dit zeker in verbinding brengen met de Avondmaalsviering en de christelijke eredienst. Het is een groot voorrecht

tot God te mogen naderen en een gemeenschapsmaaltijd te hebben in Zijn tegenwoordigheid. Evenals de oudsten van Israël zullen wij met gepaste eerbied dichterbij komen en ons diep voor Hem neerbuigen. Zij aanschouwden God, zij ontmoetten Hem en bleven in leven. Zij konden voor Hem bestaan en in rust en vrede maaltijd houden. Zij aten, vermoedelijk van het vlees van de vredeoffers, en zij dronken van de wijn van de bijbehorende plengoffers (Ex. 24:5).

Is dit geen prachtig beeld van de Avondmaalsviering, waarbij wij eten en drinken in de tegenwoordigheid van onze God en Vader en onze Here en Heiland? Wij mogen vol eerbied naderen en bij de tekenen van brood en wijn denken aan de waarde van het Offer en de Persoon van Christus. Zo vindt er een gemeenschapsmaaltijd met een verheven karakter plaats. Wij zijn gasten aan de maaltijd die door onze hemelse Gastheer is aangericht. En Hij maakt Zichzelf aan ons bekend 'in het breken van het brood' (Luc. 24:35). In vrede en rust en met harten vol aanbidding verkeren wij in Zijn nabijheid.

Is het geen bijzonder voorrecht om op deze wijze 'voor het aangezicht van God maaltijd te houden' (Ex. 18:12)? Ik citeer dit vers omdat het zinspeelt op een soortgelijke vredeoffermaaltijd. Bij de maaltijd in Exodus 24 zagen en aanschouwden de oudsten van het volk de God van Israël. Evenzo mogen wij God ontmoeten in onze eredienst, wanneer wij samenkomen rondom onze Here en Heiland en onder de indruk komen van Gods heerlijkheid, die Hij nu ten volle heeft onthuld in Zijn geliefde Zoon.

De oudsten aanschouwden God op Zijn troon. Eigenlijk zagen zij niet veel meer dan (het fundament van) de troon zelf van hemelsblauwe lazuursteen. De profeet Ezechiël gaat verder en beschrijft de Gedaante op de troon (zie Ezechiël 1:26vv). Kortom, de oudsten van Israël zagen God als de God van de *hemel*, in alle klaarheid en helderheid (Ex. 24:10). Dit herinnert ons aan de woorden van Johannes: 'God is *licht* en in Hem is in het geheel geen duisternis' (1 Joh. 1:5).

De oudsten van Israël hadden te maken met God in Zijn rechtvaardige en heilige regering ten aanzien van Zijn volk. Hoewel zij telkens ook Gods goedheid en genade konden opmerken in Zijn wegen met Zijn volk, moesten de woorden 'God is *liefde*' voor hen nog verborgen blijven (1 Joh. 4:8,16). God kon Zichzelf pas volkomen openbaren in Zijn Zoon. Wij staan als christenen nu oog in oog met de heerlijkheid van God, zoals die te zien is in het aangezicht, d.i. in de Persoon van Christus (2 Kor. 3:18; 4:6).

Mozes zelf mocht nog dichterbij komen en van aangezicht tot aangezicht met God spreken. Numeri 12:8 zegt van deze bijzondere relatie: 'Van mond tot mond spreek Ik met hem, duidelijk en niet in raadselen, maar hij aanschouwt de gestalte des HEREN'. Maar hoe bevoorrecht Mozes ook was, zelfs voor hem bleef God tot op zekere hoogte nog verborgen. Want het aanschouwen van de gestalte des Heren hield niet in dat hij Hem bij wijze van spreken recht in de ogen kon zien. Dit blijkt uit de bekende passage in Exodus 33, waarin Mozes vroeg de heerlijkheid des Heren te mogen zien. Het antwoord op die vraag luidde: 'Gij zult Mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mens zal Mij zien en leven' (Ex. 33:20). Vervolgens werd het hem echter wel toegestaan de Here van achteren te zien, nádat Hij voorbijgegaan was.

De positie van Mozes zelf, de middelaar van het oude verbond, kwam qua intimiteit in het heiligdom en vertrouwelijke omgang met God wel heel dicht bij de christelijke positie. God kan slechts gekend en gezien worden in de mate waarin het Hem behaagt Zichzelf aan ons te openbaren. Het is een onuitsprekelijk voorrecht dat God nu in Christus is binnengetreden in deze wereld en in genade aan ons is voorbijgegaan. Wij mogen nu wél Zijn aangezicht zien, echter uitsluitend in Christus – in Wie Gods volheid lichamenlijk woont (Kol. 1:19; 2:9).

Want het blijft waar dat God als de enige Heerser een ontoegankelijk licht bewoont en dat geen mens Hem gezien heeft of zien kan (1 Tim. 6:15-16). Voor ons geldt echter: 'Maar wij

zien Jezus' (Hebr. 2:9). Dat kenmerkt onze positie als christenen en geeft duidelijk aan wat onze voorrechten zijn. En in Christus zien wij ook de Vader, vol van genade en waarheid (Joh. 1:18; 14:6vv.).

4

MOZES VINDT EEN PLAATS OP DE ROTS

'De HERE zeide: Zie, bij Mij is een plaats, waar gij op de rots kunt staan; wanneer Mijn heerlijkheid voorbijgaat, zal Ik u in de rotsholte zetten en u met Mijn hand bedekken, totdat Ik ben voorbijgegaan. Dan zal Ik Mijn hand wegnemen en gij zult Mij van achteren zien, maar Mijn aangezicht zal niet gezien worden'.

Exodus 33:21-23

Geen plaats

Wij leven in een tijd waarin de mensen steeds minder plaats voor elkaar schijnen te hebben: voor kinderen is vaak geen plaats in onze overbevolkte wereld, jongeren vinden moeilijk een plaats in het maatschappelijk bestel en voor het steeds toenemende aantal ouderen wordt het ook niet gemakkelijker om nog voldoende plaats te krijgen in onze samenleving. Hoewel dit niet zo zou moeten zijn, ondergaan wij als gelovigen helaas ook de negatieve invloed van deze ontwikkelingen. Daarom is het nodig dat wij onszelf afvragen of wij werkelijk tijd en plaats in ons leven inruimen voor onze medegelovigen, en of wij elkaar aanvaarden zoals Christus ook óns heeft aanvaard tot heerlijkheid van God (Rom. 15:7).

Het is in elk geval een geweldige zekerheid te mogen weten dat God altijd een plaats voor ons heeft, een plaats van volkomen veiligheid en geborgenheid. Bij Hem is een plaats van zekerheid en rust, een plaats van beschutting voor gevaren, een plaats waar wij veilig zijn voor het oordeel. Van nature kennen wij die plaats bij God niet, omdat wij Hem de rug hebben toegekeerd en van Hem zijn afgeweken. Onze verduisterde ogen moeten daarvoor opengaan.

Wij moeten deze plaats dus leren *zien* en dat kan alleen met het oog van het geloof. God zegt hier dan ook tegen Mozes: ‘*Zie, bij Mij is een plaats, waar gij op de rots kunt staan*’. Om deze plaats te gaan begrijpen moeten de ogen van ons hart worden verlicht (vgl. Ef. 1:18; 4:18). Gods licht, de lichtglans van het Evangelie moet ons bestralen, opdat wij zullen zien wat God voor zondaars heeft gedaan om hen te redden en hen in Zijn heilige tegenwoordigheid te brengen.

Een plaats op de Rots

Het is wonderlijk dat God Zélf een plaats van veiligheid heeft bereid voor mensenkinderen die dat niet waard waren. Wij waren kinderen van de toorn en wij moesten voor altijd worden verwijderd uit Gods heilige tegenwoordigheid. Toch heeft God een plaats voor ons bij Zich bereid. Hoe heeft Hij dit dan kunnen doen? Doordat Hij Zelf een rechtvaardige grondslag heeft gelegd waarop wij voor Zijn aangezicht konden bestaan. God heeft dat gedaan in en door Christus, en dat is nu juist wat wij in type zien in het vervolg van dit vers in het boek Exodus. Zoals Mozes een plaats krijgt aangewezen op de rots, zo zijn onze voeten gesteld op ‘de Rots der eeuwen, die geen wank’len vrees noch val’.

Niemand anders dan Christus is de Rots waarop kinderen van het stof vaste grond onder de voeten krijgen. Hij is het fundament waarop het geloof kan bouwen, de vaste grond-

slag waarop wij persoonlijk en ook gemeenschappelijk als de Gemeente van de levende God kunnen worden opgebouwd. Wanneer wij in het geloof tot Hem komen, de Rotssteen, dan krijgen wij deel aan Hem, aan het leven dat Hij ons aanbiedt, en dan worden wij ook gezamenlijk als levende stenen opgebouwd tot een geestelijk huis (zie Matt. 16:16-18; 21:42; Joh. 1:43; 5:21; Ef. 2:20-22; 1 Petr. 2:4-6).

Alleen op de rots was er een veilige plaats voor Mozes, zodat hij niet werd verteerd door de heerlijkheid van God. In Deuteronomium 32 spreekt Mozes herhaaldelijk over God als de Rotssteen van Zijn volk (vs. 4, 15, 18, 30, 31). Hij is de Rots van hun heil, de Rots die hen heeft verwekt en hen heeft voortgebracht.

Deze beeldspraak wordt ook vaak in de Psalmen gebruikt. God is de Rots bij Wie David schulde (Ps. 18:3), Zijn Rots en Zijn Verlosser (Ps. 19:15). Bij Hem vond hij een plaats van geborgenheid ten dage des kwaads: 'Hij verbergt mij in het verborgene van Zijn tent, Hij plaatst mij hoog op een rots' (Ps. 27:5). Van deze plaats op de rots is ook sprake in Psalm 31:3-4; 40:3 en 61:3-5, en het is duidelijk dat David hier steeds zinspeelt op God Zelf als de Rots waar hij volkomen veiligheid kon vinden.

Dat is ook de plaats van de gelovige in het Nieuwe Testament: hij rust door Christus in God. Alles is gebaseerd op het werk van Christus en Deze is de Rots waarop de Gemeente nu wordt gebouwd.

Een plaats in de Rots

Maar het gaat nog verder, want Mozes kreeg niet slechts een plaats *op* de rots, maar zelfs *in* de rots. God zei tegen Mozes: 'Wanneer Mijn heerlijkheid voorbijgaat, zal Ik u in de rotsholte zetten en u met Mijn hand bedekken, totdat Ik ben voorbijgegaan' (Ex. 33:22). God plaatste Mozes in een kloof van de steenrots en Hij overdekte hem met Zijn eigen hand.

Ik denk dat dit een beeld is van de positie die de gelovige nu in Christus heeft ontvangen. God Zelf geeft ons die plaats in Christus (1 Kor. 1:30-31; 2 Kor. 1:21-22). Hij ziet ons niet meer in Adam, maar in Christus. Zoals Mozes in de rots werd gesteld, zo zijn wij in Christus 'ingelijfd' en op een plaats van volkomen veiligheid voor Gods aangezicht gesteld, een plaats waar wij overdekt zijn door de schaduw van Gods eigen hand. Dat is Gods werk ('Ik zal u in de rotsholte zetten'). Wij zijn Gods maaksel in Christus Jezus (Ef. 2:10). Het is het raadsbesluit van Zijn genade, dat Hij in Christus ten uitvoer brengt.

Ik wil er terloops ook op wijzen dat de gekloofde rots niet alleen een plaats van bescherming bood, maar dat hij het volk Israël tijdens de woestijnreis tevens voorzag van water (Ex. 17:6; Num. 20:7-11). De Israëlieten dronken uit een 'geestelijke steenrots die volgde; de steenrots nu was Christus' (1 Kor. 10:4). Er stroomde een rivier van water uit de rots om voortdurend te voorzien in de dorst van Gods volk.

Evenzo drenkt Christus de Zijnen nu met stromen van levend water, namelijk met de Geest die Hij vanuit de hoge heeft uitgestort over Zijn volk. Christus is de Rots tot Wie wij moeten komen om onze dorst te lessen. Hij is de geslagen, de gekloofde Rots, die op grond van Zijn lijden en sterven een onuitputtelijke heilsfontein voor ons heeft geopend (Joh. 4:10-14; 7:37-39; 1 Kor. 12:13).

Een plaats bij God

De grote les van Exodus 33:21 is dus dat er een plaats van veiligheid bij God te vinden is en wel op de grondslag die God Zelf daartoe in en door Christus heeft gelegd. Het Hebr. woord dat hier voor 'plaats' wordt gebruikt, komt vrij vaak voor in het Oude Testament. In Deuteronomium vinden we het o.a. voor de éne plaats van samenkomen die Israël in het beloofde land zou vinden. Op deze plaats die de Here zou verkiezen, zou het

volk tot Hem naderen om Hem te ontmoeten en zich te verheugen in Zijn tegenwoordigheid.

Zo geeft God ons ook nu nog een plaats bij Hem, een plaats waar wij gezamenlijk tot Hem komen om Hem te eren. God heeft ook déze plaats bereid, want het is Zijn wens dat Zijn kinderen samenkomen rondom Zijn geliefde Zoon. Christus is het Middelpunt dat God ons heeft gegeven voor onze eredienst. Door Hem mogen wij tot God naderen en kunnen wij de Vader aanbidden in geest en in waarheid. Dat is de grondslag die God ons geeft en alleen op deze bodem kunnen wij Hem dienen overeenkomstig Zijn gedachten. Hij zegt als het ware: Kom bij de Heer Jezus, kom bij Mij!

Maar ook in een *toekomstig* opzicht heeft God een plaats voor ons bij Zich bereid. Als kinderen van God hebben wij de blijde hoop dat God ons een plaats geeft in Zijn eigen heerlijkheid (Rom. 5:2; 1 Thess. 2:12). Lang geleden heeft Hij al aan ons gedacht, nog vóór de grondlegging van de wereld, om ons in Christus als geliefde kinderen voor Zijn aangezicht te stellen (Ef. 1: 4-6). Christus heeft deze plaats voor ons verworven op grond van Zijn werk en door het geloof mogen wij ons nu reeds daarin verblijden. Christus is ons hemelse Hoofd en onze Vergegenwoordiger in de heerlijkheid. Wij zijn in Hem geplaatst in Gods tegenwoordigheid, in Christus gezet in de hemelse gewesten. Dat is onze huidige positie in Christus. Maar bij Christus' wederkomst zal dit volle werkelijkheid worden en zal het geloof verwisseld worden in aanschouwen.

In dit verband kunnen wij ook denken aan het plaats bereiden waarover de Heer spreekt in Johannes 14:1-3. Hij is heengegaan om ons plaats te bereiden in het Vaderhuis met de vele woningen. Hij heeft het verlossingswerk volbracht en is als Mens ingegaan in het huis van de Vader. Zo heeft Hij de toegang daar voor ons geopend en plaats bereid voor ons, mensen die met deze hemelse Mens zijn verbonden. Hij komt terug en zal ons tot Zich nemen, opdat ook wij zijn waar Hij nu is.

Bij Mij is een plaats: hoever reikt toch de draagwijdte van

deze woorden! Ze spreken van de positie die wij in Christus bezitten voor Gods aangezicht, een plaats van volkomen zekerheid en veiligheid. Ze getuigen ook van de plaats die wij hier op aarde mogen kennen in Gods tegenwoordigheid, de plaats van eredienst die God Zelf ons aanwijst. Tenslotte zinspelen ze op de hemelse hoop die ons is geschonken:

*Bij U is mij een plaats bereid,
waar mij een eeuw'ge rust verbeidt.*

DE SLUIER OP HET GELAAT VAN MOZES

*‘Toen Aäron en al de Israëlieten Mozes zagen, zie, de huid van zijn gelaat straalde, en zij durfden hem niet naderen (...)
Wanneer de Israëlieten aan het gelaat van Mozes zagen, dat de huid van zijn gelaat straalde, deed Mozes de doek weer voor zijn gelaat, totdat hij naar binnen ging, om met Hem te spreken’.*

Exodus 34:29-35

Drie doeleinden

Waarom deed Mozes een doek voor zijn gezicht om dat te bedekken, wanneer hij instructies gaf aan de Israëlieten? De symboliek van deze handeling wordt eigenlijk pas in het Nieuwe Testament onthuld en wel in een uitvoerig betoog van de apostel Paulus (zie 2 Kor. 3). Het woord sluier of ‘bedekking’ komt hier in drieërlei zin voor.

Allereerst is het letterlijk de bedekking die Mozes voor zijn gezicht deed wanneer hij vanuit Gods tegenwoordigheid terugkeerde naar de Israëlieten om hun Gods gedachten bekend te maken. Dit gebeurde voor het eerst toen hij met de twee nieuwe stenen tafelen van de berg Sinai afdaalde, maar blijkbaar ook telkens nadat hij de tent der samenkomst verliet en de HERE van aangezicht tot aangezicht had gezien (Ex. 34:29-35).

De Israëlieten konden de glans van Gods heerlijkheid niet verdragen, zoals die weerspiegeld werd op het gezicht van Mozes. In ieder geval durfden ze hem niet te naderen, omdat de huid van zijn gelaat straalde. Vandaar dat hij een bedekking, een doek of een sluier voor zijn gelaat moest binden. De Statenvertaling gebruikt het woord 'deksel' (zowel in Ex. 34 als in 2 Kor. 3). De NBG-vertaling gebruikt in het Oude Testament het woord 'doek' en in het Nieuwe Testament het woord 'bedekking'. Engelse vertalingen spreken over een 'sluier'.

Het betreffende Hebreeuwse woord en het corresponderende Griekse woord vindt men uitsluitend in de beide genoemde Schriftgedeelten en het is dus moeilijk om vast te stellen wat precies de aard was van de bedekking die Mozes gebruikte. Het woord 'sluier' geeft misschien wel het duidelijkst aan wat het doel was van deze bedekking. De bedekking versluisde en verhulde wat er in feite op het gezicht van Mozes te lezen stond, namelijk dat de heerlijkheid van de wet slechts *tijdelijk* en *vergankelijk* was.

Mozes als representant

Hier komen we tot de tweede betekenis van deze bedekking. Het gaat niet alleen om Mozes als persoon, maar ook om Mozes als wetgever. Mozes vertegenwoordigt hier de boeken die hij aan het volk heeft nagelaten en in de meest uitgebreide zin van het woord het hele Oude Testament. Deze betekenis van 'Mozes' blijkt bijvoorbeeld uit de woorden van Jakobus in Handelingen 15: 'Immers Mozes heeft van oudsher in iedere stad, die hem prediken, daar hij elke sabbat in de synagogen wordt voorgelezen' (Hand. 15:21).

Welnu, zo zegt de apostel Paulus, als de Israëlieten Mozes lezen, dan rust er een bedekking op zijn *woorden*. De ware zin van de woorden is voor hen verborgen, omdat zij niet zien dat de wet heenwijst naar *Christus*. Zij kennen alleen de letter van

de wet, maar niet de 'geest' ervan, d.i. Christus, die het einde van de wet is voor een ieder die gelooft (Rom. 10:4).

De oorzaak hiervan is – en dat is de derde betekenis van deze sluier – dat er ook een bedekking op hun *hart* rust. Israël is innerlijk geblinddoekt, zodat het geen oog heeft voor de heerlijkheid van zijn Messias. Hier vertegenwoordigt Mozes het hele volk en vinden wij de volgende belofte voor de eindtijd: zoals Mozes de bedekking die hij droeg verwijderde wanneer hij terugkeerde in de tegenwoordigheid des Heren, zo zal dat ook met Israël gebeuren. Wanneer zij tot de Heer zullen terugkeren, wordt de bedekking weggenomen.

Maar dit beginsel geldt óók voor elke gelovige in deze tijd, hetzij uit de Joden, hetzij uit de volken. Hij heeft een geopend oog en een geopend hart voor de heerlijkheid van Christus, omdat er een werk van berouw en bekering, van innerlijke terugkeer tot God in zijn hart heeft plaatsgevonden. En daarom besluit de apostel dit hoofdstuk met de woorden, dat wij allen nu al met onbedekt aangezicht de heerlijkheid van de Heer aanschouwen en de lichtglans van die heerlijkheid weerspiegelen (2 Kor. 3:18). Dat is het voorrecht van de gelovigen in de huidige genadetijd. Er rust geen sluier meer op onze harten en evenmin op de Schriften als we die lezen. Ons hart, ons verstand, onze ogen en ook de Schriften zijn door de Heer Zelf geopend (Luc. 24:31,32,45).

Onderscheid tussen wet en genade

Dit is van belang voor een goed verstaan van de verhouding tussen Oude en Nieuwe Testament, tussen wet en genade. Vermenging van Wet en Evangelie is niet naar Gods gedachten.

Dat wil niet zeggen dat de gelovige nu wettelóós is. Hij is wettelijk aan Christus onderworpen en hij vervult de wet van Christus, dat is de wet van de liefde (1 Kor. 9:21; Gal. 6:2). Dat gaat vérder dan de eis van de wet. De wet eist dat men de naas-

te liefheeft als zichzelf. Dan hoeft men zichzelf nog niet helemaal weg te cijferen en kan men zichzelf nog handhaven. Maar Christus heeft Zichzelf overgegeven en Zichzelf vernederd. Zijn liefde ging veel verder dan de wet eiste en het voorbeeld van die Goddelijke liefde hebben wij na te volgen (Ef. 5:1-2; 1 Joh. 3:16).

De wet is namelijk niet specifiek gegeven voor de christen, maar voor Israël naar het vlees, dus voor de mens in het vlees, de mens in zijn natuurlijke staat. De Tien Woorden dienen ertoe om de absolute verlorenheid en zondigheid van de mens in het vlees aan te tonen. Als een christen zich formeel onder de wet stelt, stelt hij zich daarmee óók onder de vloek van de wet, dat is het oordeel van de dood. Terwijl Christus juist voor hem gestorven is om hem vrij te kopen van de vloek van de wet (Gal. 3:13).

Door de dood en de opstanding van Christus is de christen ontruikt aan het machtsbereik van zonde, wet en dood. Hij is niet meer onder de *wet*, maar onder de *genade* (Rom. 6:14). Hij is niet meer in het *vlees*, maar in de *Geest* (Rom. 8:9). Hij is een nieuwe schepping in Christus en Christus Zélf is zijn leefregel. Hij leeft in het licht van de genade en vervult daardoor méér dan de wet eist, als hij zich tenminste laat leiden door de Geest.

Als men de beginselen van wet en genade met elkaar vermengt, komt er een sluier over het hart te liggen en over de woorden van de Schrift. Daarom is de geestelijke toestand van christenen soms gelijk aan die van de Joden: er rust een bedekking op hun hart en zij hebben geen oog voor de heerlijkheid van Christus en voor de heerlijkheid van de genade die in Hem geopenbaard is. Het is te hopen dat nog vele ogen en harten opengaan voor 'de lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus' (2 Kor. 4:6).

MOZES EN MIRJAM

*‘Mirjam nu sprak met Aäron over Mozes naar aanleiding van de Ethiopische vrouw, die hij genomen had (...)
Toen nu de wolk van boven de tent geweken was, zie, Mirjam was melaats als sneeuw (...) Toen zeide Aäron tot Mozes:
Ach mijn heer, reken ons toch de zonde niet toe, die wij in onze dwaasheid begaan hebben (...)
Daarop werd Mirjam zeven dagen buiten de legerplaats gesloten’.*

Numeri 12:1-16

Rebellie tegen Mozes

De beschrijving van de reis van het volk Israël van Egypte naar Kanaän bevat allerlei waardevolle lessen voor de Gemeente van God in de huidige bedeling. Wij zijn ook een volk van pelgrims, maar wij zijn onderweg naar een beter, dat is een hémels vaderland. Terwijl wij in het boek Exodus de uittocht uit Egypte vinden, beschrijft Numeri de tocht vanaf de berg Sinai tot en met de verovering van het Overjordanse.

Om dit nog iets meer toe te spitsen: Numeri spreekt vooral over het *falen* van het volk van God tijdens de woestijnreis. Israël faalde om te luisteren naar Gods Woord, te gehoorzamen aan het gezag van Mozes, in het geloof op te trekken naar het

beloofde land, etc. Bijzonder treffend is in dit verband de klacht die God na verloop van tijd uitspreekt: de Israëlieten hebben Mij nu reeds *tienmaal* verzocht en naar Mijn stem niet geluisterd (Num. 14:22).

Keer op keer werd het morrende volk gestraft door Gods oordelen, maar het mocht allemaal niet baten. De meesten van hen kwamen jammerlijk om in de woestijn en het was een *nieuwe* generatie (met uitzondering van Jozua en Kaleb), die het land van de belofte binnentrok. De mens in het vlees, die door de wet op de proef werd gesteld, kon God niet behagen en moest opnieuw geboren worden. Tot die conclusie moet iedere aandachtige lezer van dit bijbelboek wel komen, en ongetwijfeld is dit ook een van de belangrijke lessen die God ons hier wil leren.

In Numeri 12 maakte de geest van rebellie die het volk beheerste, zich ook meester van Mirjam en Aäron, niemand minder dan de broer en zus van Mozes, die beiden als instrumenten door God waren gebruikt en een belangrijke rol hadden gespeeld bij de uittocht. Het aandeel van Mirjam in deze opstand tegen Mozes is kennelijk het grootst geweest, maar zij vond een open oor bij Aäron en diens belijdenis is dan ook in het meervoud gesteld: 'Ach mijn heer, reken ons toch de zonde niet toe, die wij in onze dwaasheid begaan hebben' (Num. 12:11).

Wat was de reden voor de kwaadsprekerij van Mirjam? We lezen dat Mirjam zich met haar broer Aäron onderhield over het huwelijk van Mozes met een Ethiopische vrouw. Mag je daar nu niet over praten, over het huwelijk van je eigen broer? Ja, maar het komt erop aan op welke wijze erover gesproken wordt! Mirjam deed dat in negatieve zin en maakte zich daarmee schuldig aan laster; zij keurde het huwelijk van Mozes af en tastte daardoor zijn positie en goede naam aan. Dat wordt weliswaar niet met zoveel woorden gezegd, maar het valt uit het verband toch wel duidelijk op te maken.

Mirjam verzette zich dus tegen Mozes' handelwijze en ze

zocht daarvoor steun bij Aäron. Samen zeggen ze dan: 'Heeft de HERE soms uitsluitend door Mozes gesproken, heeft Hij ook niet door ons gesproken?' (Num. 12:2). 'En de Here hoorde het', staat er dan in het volgende vers. Laten wij dat wel bedenken wanneer wij iets over onze medebroeder of zuster menen te moeten zeggen! Er is een Getuige die onze gesprekken hoort, die onze gedachten kent en zelfs weet wat er leeft op de bodem van ons hart. Voor Hem kunnen wij niets verbergen.

Het is dan ook niet voor niets dat Jakobus zo ernstig waarschuwt voor de gevaren van de tong, die zo vol 'dodelijk venijn' kan zijn. Met haar kunnen wij God loven, maar helaas ook de mensen vervloeken die naar Gods gelijkenis zijn gemaakt (Jak. 3:8-9). Dit is een ernstig kwaad en wanneer iemand daarin volhardt, leidt dit uiteindelijk tot uitsluiting buiten de Gemeente. Een lasteraar moet als een boze uit het midden worden weggedaan (1 Kor. 5:11-13). En in het volgende hoofdstuk zegt Paulus, dat een lasteraar behoort tot hen die Gods Koninkrijk niet zullen beërven (1 Kor. 6:10). Zo iemand wordt gerekend tot hen die buiten zijn. Zover kan het helaas komen met iemand die zijn tong niet in toom weet te houden door de kracht van de Heilige Geest; want ook deze vorm van zelfbeheersing is een vrucht van de Geest (Gal. 5:19-22).

Mirjam buiten de legerplaats

Zover kwam het helaas met Mirjam, zoals wij in type zien in deze geschiedenis. Zij had zich niet ontzien tegen Mozes te spreken en zij moest daarom als een melaatse buiten de legerplaats worden gesloten. *Buiten* de legerplaats: dat is in het boek Numeri de plaats van de onreinen (Num. 5:1-4; en de melaatsen staan in die verzen vóórop).

Zo is het ook in Leviticus 13 en 14, waar wij de wetten vinden voor de priesters inzake de beoordeling van de diverse vormen van melaatsheid en de reiniging van de melaatse zelf.

De melaatse was onrein zolang hij de plaag had: '(...) afgezonderd zal hij wonen, buiten de legerplaats zal zijn verblijf zijn' (Lev. 13:46).*

Het merkwaardige is dat het bij Mirjam kennelijk ging om melaatsheid in een vèrgevorderd stadium. De toorn des Heren ontbrandde tegen Mirjam en Aàron, en Mirjam werd onmiddellijk 'melaats als sneeuw' (Num. 12:10). Dit volkomen wit zijn, was volgens Leviticus 13:13 juist de voorwaarde om weer rein verklaard te worden! Mirjam werd dus getroffen door Gods oordeel, maar toch was hier meteen reeds een bewijs van Zijn genade te constateren – genade die haar herstel op het oog had.

Zij was volkomen melaats, daarover bestond geen enkele twijfel. Zij moest als een onreine buiten de legerplaats worden gesloten en het zelf ook uitroepen dat zij onrein was (Lev. 13:45). Maar het was niet voorgoed. God wilde haar weer in genade aannemen nadat zij zeven dagen buiten de legerplaats was gesloten (Num. 12:14). Ik denk dat deze periode van zeven dagen, die ook gebruikelijk was bij andere reinigingsceremoniën (o.a. in Num. 19), doelt op de volkomen mate van berouw die voor een volledig herstel vereist was.

Zo diende er ook bij de uitgeslotene in Korinthe een werk van berouw en bekering plaats te vinden, voordat hij weer in het midden van de gelovigen kon worden toegelaten (2 Kor. 2:7). De droefheid naar God had zowel in zijn hart als in dat van de overigen, die het kwaad eerst hadden getolereerd in hun midden, een 'onberouwelijke bekering tot behoudenis' bewerkt (2 Kor. 7:10 Voorhoevevert.).

* Hier is de legerplaats de door God erkende woonplaats van Zijn volk. Hij is als de Reine en Heilige in hun midden en zij zijn als een rein en heilig volk rondom Gods heiligdom gelegerd. Zodra de legerplaats verontreinigd is door afgoderij, is de plaats van de getrouwen met Mozes 'buiten de legerplaats, ver van de legerplaats' (Ex. 33:7). Zo is ook na de verwerping van de Messias de plaats van de gelovige Hebreëen bij hun Heer 'buiten de legerplaats' (Hebr. 13:13).

Het wegdoen van een 'boze' uit het midden van de gelovigen, het uitsluiten van een 'melaatse' buiten een reine legerplaats, dient dus altijd plaats te vinden in de hoop op een spoedig herstel. Priesterlijke aandacht en zorg is nodig om vast te kunnen stellen welk stadium de melaatsheid, die bij uitstek een beeld is van de zonde in een manifeste gedaante, heeft bereikt. Is de melaatse volledig aangetast door de ziekte, dan betekent dat in overdrachtelijke zin dat de uitgeslotene niets meer van zichzelf verwacht en erkent dat in zijn vlees niets goeds woont (vgl. Rom. 7:18).

Met andere woorden: er is een werk van berouw en bekeering bij hem te bespeuren. Zodra dat is vastgesteld, kan de betrokkene weer hersteld worden en zijn vroegere plaats onder de gelovigen weer innemen. Na zeven dagen mocht Mirjam zich weer bij de legerplaats voegen, of zoals de Statenvertaling het zegt: 'weer aangenomen worden'. Dit is dus een treffend voorbeeld van uitsluiting, maar ook van herstel van iemand die onder de tucht moest worden gesteld. God neemt de zonde heel hoog op en vraagt van de gelovigen handhaving van de gemeentelijke tucht, maar tegelijkertijd wil Hij in Zijn genade de weg banen tot een volledig herstel.

Mirjam moest wachten buiten de legerplaats, zeven dagen lang, voordat zij weer kon worden toegelaten. Maar het is bijzonder treffend dat het volk binnen de legerplaats ook zeven dagen lang wachtte, totdat zij zich weer bij hen had gevoegd: '(...) en het volk brak niet op, vóórdat Mirjam zich bij hen gevoegd had' (Num. 12:15). Zij wachtte buiten, het volk wachtte in de legerplaats, totdat het werk van herstel was voltooid!

Zachtmoedig en nederig van hart

Laten wij nu ook nog letten op de houding van Mozes, die bijzonder leerzaam is. Mozes is ongetwijfeld bedroefd geweest over de zonde van Mirjam en Aäron (die als oudere broer toch

beter had moeten weten, maar die bij de afgoderij met het gouden kalf ook een twijfelachtige rol had gespeeld).

Wat was nu de reactie van Mozes op dit revolutionaire optreden tegen zijn gezag als de man Gods? Hij zweeg en gaf het over aan Hem die rechtvaardig oordeelt (1 Petr. 2:23). Het getuigenis dat wij hier van Mozes lezen, is dat hij 'een zeer zachtmoedig man was, meer dan enig mens op de aardbodem' (Num. 12:3). Deze zachtmoedigheid had hij niet van zichzelf, hij had die *geleerd* in de school van God. Van nature was hij immers een driftig man: hij sloeg de Egyptenaar dood, en zelfs op zijn oude dag speelde zijn drift hem nog een keer parten toen hij in zijn verontwaardiging over het weerspannige volk op de rots ging slaan in plaats van tegen de rots te spreken (Num. 20).

Hier in Numeri 12 doet Mozes ons echter denken aan de Heer Zelf, die Zijn discipelen vermaande: 'Leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en u zult rust vinden voor uw zielen' (Matt. 11:29). Als discipelen van Christus, als leerlingen die worden opgevoed in Zijn school, moeten wij zó reageren wanneer wij het mikpunt van kwaadsprekerij zijn. Dat dient in elk geval onze *persoonlijke* houding te zijn, hoewel er in zulke kwesties ook een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de Gemeente is volgens Matteüs 18:15-20.

Wij zien hier zelfs dat Mozes voor zijn zuster bad met het oog op haar herstel: 'En Mozes riep tot de HERE: O God, genees haar toch' (Num. 12:13). Mozes is hier een beeld van Christus, die bad voor Zijn vijanden die tegen Hem opstonden en Hem belasterden. Zoals Mirjam herstelde op grond van Mozes' voorbede, zo werd aan Israël genade betoond op grond van dit gebed van Christus op het kruis: 'Vader, vergeef hun, want zij weten niet wat zij doen' (Luc. 23:34). In het boek Handelingen zien wij dan ook, hoe aan Israël een weg tot behoud en tot herstel werd gewezen.

Profetische lessen

Dit is een profetische les die deze geschiedenis in Numeri 12 ongetwijfeld ook bevat. Mozes is een duidelijk type van Christus als de grote Profeet, Apostel en Leraar van Zijn volk (Deut. 18:15; Joh. 5:46; Hand. 3:22; Hebr. 3:1-6). Welnu, wanneer Mozes een type van *Christus* is, wat heeft zijn huwelijk met een buitenlandse vrouw ons dan te zeggen? Het antwoord ligt voor de hand: Christus heeft een bruid genomen *uit de volken*.

De Ethiopische vrouw van Mozes was een vreemde, zij behoorde niet tot het volk van God. Toch werd deze heidin de bruid van Mozes. Evenzo heeft Christus nu een bruidsgemeente die (althans grotendeels) genomen is uit de volken. Ook Sippora, de eerste vrouw van Mozes, kunnen wij zien als zo'n beeld van de Gemeente (en zo ook Asnath, de buitenlandse vrouw van Jozef).

De genade en de liefde van God, die in Christus tot alle mensen is gekomen, kon niet beperkt blijven tot het Joodse volk. De kern van het Evangelie is dat alle mensen voor God gelijk zijn: allen zijn zondaars, maar aan allen wil God ook Zijn genade kwijt. Zowel de Jood als de heiden is voor God 'dood in overtredingen en zonden' (Ef. 2:1). Maar God heeft beiden met Christus levend gemaakt en door Hem tot een nieuwe eenheid gesmeed, namelijk de Gemeente die het lichaam van Christus is en het huis van God op aarde (Ef. 2).

Deze genade voor de volken had echter een breuk met het volk Israël tot gevolg, evenals de liefde van Mozes voor zijn heidense bruid de band met Mirjam (tijdelijk) verbrak. Christus werd verworpen door het Zijne, Zijn verwanten naar het vlees (Joh. 1:11). Hij heeft de tegenspraak door de zondaars tegen Zich moeten verdragen (Hebr. 12:3), en Hij deed dat geduldig en zachtmoedig. Hij handelde zoals Mozes, die het verzet van zijn verwanten gelaten over zich liet komen en het in de hand des Heren gaf.

Israël's verwerping van de Knecht des Heren had echter hun

terzijdestelling tot gevolg, evenals Mirjams opstand tegen Mozes (die Gods knecht was, Num. 12:8) resulteerde in haar *uitsluiting* buiten de legerplaats. Vanwege de verwerping van de Messias heeft God Israël (tijdelijk) als Zijn volk verstoten. Hij heeft Zijn handen nu uitgestrekt tot de volken en de Messias is met liefdebanden verbonden met een bruidsgemeente die van heidense origine is.

God Zelf sprak in deze kwestie tussen Mirjam en Mozes het vonnis uit: zij werd voor een tijd verstoten vanwege haar zonde. Evenzo is Israël Lo-Ammi geworden, niet meer Gods volk (Hos. 1:9). Zoals de wolk van Gods tegenwoordigheid week van boven de tent der samenkomst en de HERE heenging (Num. 12:9-10), zo heeft God Zich nu aan Zijn oude volk onttrokken. De heerlijkheid des Heren heeft Israël verlaten en keert pas terug bij het begin van het Vrederijk (Ezech. 43). Mirjam werd buiten de legerplaats gesloten, buiten de plaats van zegen in de nabijheid van Jahweh. Zo is over Israël als natie nu een oordeel van verharding gekomen en bevindt Gods zegenrijke tegenwoordigheid zich elders: Hij woont met Zijn Geest in de Gemeente.

Maar er is een heerlijk 'totdat'. Deze geschiedenis eindigt niet met het droevige bericht van Mirjams uitsluiting, maar met haar herstel. Zo is Gods toorn weliswaar over Israël gekomen tot het einde toe (d.i. ten volle), maar Hij is genadig en denkt zelfs in Zijn toorn aan ontferming (1 Thess. 2:16; Hab. 3:2). Hij bepaalt de mate van de kastijding, zoals Hij ook de periode van 'zeven dagen' bepaalde waarin Mirjam versmaad was. Hij zal Zichzelf weer over Israël ontfermen en het vertroosten, wanneer de lijdenstijd is volbracht en de ongerechtigheid geboet (Jes. 40:1-2).

Deze droevige geschiedenis heeft dus een gelukkig slot. Zoals Mirjam weer in genade werd aangenomen en van haar melaatsheid werd gereinigd, zo zal Israël weer als Gods volk worden aangenomen en van alle ongerechtigheid worden gereinigd. Juist de apostel Paulus, die zoveel tegenstand van de

Joden heeft ondervonden, doordat hij het Evangelie van Gods genade predikte aan de volken, heeft ons een Goddelijke verborgenheid onthuld ten aanzien van het herstel van het Joodse volk (Rom. 11:25-27). In dit gedeelte is ook sprake van een 'totdat', een door God bepaalde tijd waarop er een keer zal komen in het lot van Zijn oude volk.

Zoals de HERE als de Heelmeester van Zijn volk ten gunste van Mirjam handelde en haar genas, zo zal Hij straks Zijn aardse volk behouden. En Hij zal hen niet alleen redden van de vijanden die hen van buiten bedreigen, maar tevens van hun zonden die hen van binnen aanklagen. Hij nam de melaatsheid van Mirjam af, en zo zal Hij straks de goddeloosheden van Jakob afwenden en het volk als herboren uit zijn doodstaat doen opstaan.

Israëls *verwerping* betekende de verzoening van de wereld, doordat God Zijn handen tot alle mensen uitstreckte en de boodschap van de verzoening liet uitgaan tot Joden én heidenen. Wat zal dan het gevolg van hun *aanneming* zijn? Niets minder dan het leven uit de doden (Rom. 11:15). Zoals Mirjam als een gereinigde en opnieuw geborene weer in de legerplaats werd opgenomen, zo zal Israël opnieuw door God worden aangenomen als een volk dat uit zijn doodsslaap is opgewekt en dat volkomen is gereinigd van de melaatsheid die het stempelde tot een 'doodgeborene, wiens vlees reeds half vergaan is' (Num. 12:12).

In de Statenvertaling komt het woord 'aannemen' ook letterlijk voor in Numeri 12:14; dit bevestigt de parallel met Romeinen 11:15. Anderen vertalen 'opnemen'; de grondbetekenis van het woord schijnt te zijn 'vergaderen', 'verzamelen'. Dat is ook de zin van het woord 'aanneming' in Romeinen 11. God zal het volk dat Hij voor een tijd van Zijn aangezicht moest wegdoen, weer aannemen en brengen op de plaats van zegen in Zijn tegenwoordigheid. Dat zal een heel nieuw begin betekenen, een geestelijk reveil, het leven uit de doden (vgl. Ezech. 37).

Laten wij ondertussen als leden van Gods Gemeente echter op onze hoede zijn dat wij niet in dezelfde fout vervallen en morren tegen Christus, onze grote Mozes. Het verzet tegen Zijn gezag, tegen Zijn Woord en Geest, is een kenmerk van de laatste dagen en dit brengt onvermijdelijk Gods oordeel met zich mee.

MOZES EN JOZUA

‘Toen zeide de HERE tot Mozes: Neem u Jozua, de zoon van Nun, een man in wie de Geest is, en leg hem uw hand op, en stel hem voor de priester Eleazar en voor de gehele vergadering, en geef hem in hun tegenwoordigheid uw bevelen en leg op hem van uw heerlijkheid, opdat de gehele vergadering der Israëlieten het hore’.

Numeri 27:18-20

Jozua en Jezus

Jozua is van jongsaf de dienaar geweest van Mozes, de grote man Gods, die Israël uitleidde uit Egypte en het Gods wetten gaf (zie Ex. 24:13; 33:11; Num. 11:28; Deut. 1:38). Wij kunnen in hem een voorbeeld zien van *geestelijke groei*, van de ontwikkeling die een jonge gelovige doormaakt wanneer hij met de Heer zijn weg gaat. Iets soortgelijks zien wij in het leven van Elisa, die met Elia wandelde en daardoor werd voorbereid op de taak die God voor hem had weggelegd.

Daarnaast is Jozua echter ook een type van de Heer Zelf, zoals reeds blijkt uit de overeenkomst tussen de namen Jozua en Jezus (Jezus is de Griekse vorm van Jozua). Het heil van God komt in deze naam tot uitdrukking: Jozua betekent ‘Jah(weh) redt’, of ‘Jah(weh) is heil, verlossing’. In het Nieuwe Testament

wordt de naamgeving van de Heer Jezus in verbinding gebracht met de verlossing van onze zonden: 'U zult Hem de naam Jezus geven, want Hij zal Zijn volk behouden van hun zonden' (Matt. 1:21).

In de geschiedenis van Israël zien wij dat het werk van Jozua dat van zijn voorganger Mozes *completeerde*. Mozes verlost Israël uit het land van de slavernij, maar Jozua bracht het volk in het beloofde land. Het heil des Heren werd enerzijds reeds gezien bij de uittocht uit Egypte (Ex. 14:13; 15:2), maar het kreeg anderzijds pas ten volle gestalte door de intocht in Kanaän. Het grote doel van de verlossing was de beërving van het beloofde land. Zo vormen Mozes en Jozua tezamen een type van Christus, die Zijn volk niet alleen verlost uit de slavernij van de zonde en de satan, maar het ook zegent met een hemels erfdeel.

Wij zijn in Christus gezet in de hemelse gewesten en daar gezegend met allerlei geestelijke zegening (Ef. 1:3; 2:6). In Jozua zien wij speciaal een type van Christus als Degene die Zijn volk door de kracht van de Heilige Geest invoert in dit hemelse land (vgl. Hebr. 3 en 4). Het is Christus zoals Hij nu *in en door de Geest* werkzaam is ten behoeve van Zijn volk. Daarom heb ik bij dit hoofdstuk gebruikgemaakt van een vertaling die heel duidelijk aangeeft dat Jozua vervuld was met de Geest van God. De NBG-vertaling is hier heel zwak en spreekt slechts over 'een man, van geest vervuld' (Num. 27:18). Overigens hopen we ook na te denken over de betekenis van dit vers voor onszelf als gelovigen, die vervuld behoren te zijn met de Geest (Ef. 5:18).

Sterk in de strijd

Laten wij nu in grote lijnen de levensgeschiedenis van Jozua nagaan, om te zien hoe hij stap voor stap werd klaargemaakt voor zijn grote taak en daaruit de geestelijke lessen te putten die

hierin voor ons liggen opgesloten. Zijn naam wordt voor het eerst vermeld in Exodus 17:8-16, en wel bij de strijd tegen Amalek.

Jozua was kennelijk een soldaat, want hij werd belast met de oorlogvoering terwijl Mozes zelf voorbede verrichtte op de bergtop. Israël was weliswaar verlost uit Egypte, maar dat betekende niet dat het geen conflicten meer kende. Evenzo is de gelovige nu wel verlost uit de macht van de overste van deze wereld, maar dat houdt niet in dat hij geen strijd meer zou hebben in zijn loopbaan hier beneden.

De woestijn spreekt van het aardse toneel met al zijn moeiten en zorgen, leed en strijd. De Heer laat ons hier beneden als strijders voor de eer van Zijn naam, terwijl Hijzelf boven in de heerlijkheid is om voor ons te bidden en te pleiten. Wij hebben de goede strijd te strijden en pal te staan als soldaten van Christus Jezus (1 Tim. 1:18; 2 Tim. 2:3).

Jozua is in dit opzicht een voorbeeld voor ons. Mozes had de bergtop bestegen om voorbede te doen voor het strijdende volk, maar Jozua streed beneden in het dal. Dankzij Mozes' voorbede behaalde Jozua de overwinning op Amalek. Zo hebben wij een hemelse Heer die ons ondersteunt in onze aardse strijd en ons zelfs meer dan overwinnaars maakt (vgl. Rom. 8:34-37).

Amalek was een machtige en listige tegenstander, die Israël aanviel in de achterhoede (Num. 24:20; Deut. 25:17-19; 1 Sam. 15:2). Deze vijand is een beeld van de macht van de boze, die onze zwakke plekken kent en wil beletten dat wij als verlost en de Heer zullen dienen. Slechts doordat wij kracht van boven ontvangen, kunnen wij de overwinning op deze machtige tegenstander behalen.

In de nabijheid van de meester

Toch was de strijd met Amalek nog maar het *begin* van Jozua's loopbaan. Hierna zien wij hem in het boek Exodus als de dieenaar en de begeleider van Mozes. Hij heeft geweldige dingen beleefd, want hij mocht als enige met Mozes de berg Gods bestijgen, terwijl de oudsten van het volk moesten wachten op hun terugkeer (Ex. 24:13-14).

In Exodus 32:17-18 zien we ze samen weer de berg afdalen, terwijl Exodus 33:11 vermeldt dat Jozua niet week uit de tent der samenkomst die Mozes gespannen had buiten de legerplaats.

Als wij deze dingen op onszelf toepassen, dan zien wij dat wij allerlei leerzame ervaringen mogen opdoen met de Heer. Hij maakt ons niet alleen tot overwinnaars in de aardse strijd, maar Hij wil ons ook verder inleiden in Gods gedachten en in Zijn wegen met Zijn volk. Wij mogen om zo te zeggen met Hem *op de berg* zijn en daar Gods gedachten vernemen, in het bijzonder ten aanzien van het wonen van God te midden van Zijn volk (vgl. Ex. 25-31).

Maar Hij leert ons ook te onderscheiden wat de werkelijke toestand is van Zijn volk en Hij schenkt ons te midden van het verval toch een plaats van samenkomen die naar Zijn gedachten is. Israël was Mozes, die op de berg verbleef, vergeten. Het had God de rug toegekeerd. Evenzo houdt de belijdende christenheid nauwelijks rekening met de rechten van de Heer, zoals Hij daarboven is in de heerlijkheid, en heeft zij een plaats ingeruimd voor de afgodendienst (vgl. Openb. 2:14,20).

Daarom is afzondering van het kwaad noodzakelijk geworden en dienen wij tot Christus uit te gaan buiten de legerplaats (Ex. 33:7; Hebr. 13:13). Laten wij zoals Jozua de Here zoeken en niet wijken uit Zijn heilige nabijheid. Dan zal Hij ons onderwijzen en ons geschikt maken voor de taak die wij hebben te vervullen.

De strijd om het beloofde land

Dat zien wij ook verder in het leven van Jozua. Stap voor stap werd hij klaargemaakt voor zijn grote opdracht: het volk binnen te leiden in het beloofde land en het aan te voeren in de strijd die daarmee gepaard ging. Jozua was een soldaat, maar hij moest leren dat er niet alleen strijd was in de woestijn, maar ook in het beloofde land. Zijn voorbereiding voor deze strijd in *Kanaän* begon al in het boek Numeri, en wel doordat hij als verspieder werd uitgezonden om het land te verkennen.

Evenzo moeten wij leren dat wij niet slechts strijd hebben te leveren in de omstandigheden van het leven hier beneden (de 'woestijn'), maar dat wij ook betrokken zijn bij het conflict in de hemelse gewesten (het 'land'). Onze strijd is niet tegen bloed en vlees, maar tegen de geestelijke machten van de boosheid in de hemelse gewesten. Slechts met behulp van de geestelijke wapenrusting, met behulp van Goddelijke wapens, kunnen wij deze boze machten weerstaan (Ef. 6:10-20).

Ons erfdeel is geestelijk van karakter, het bestaat uit een volheid van geestelijke zegen in de hemelse gewesten (Ef. 1:3). Wij kunnen dit erfdeel slechts leren kennen en genieten door de kracht van de Heilige Geest. Het is het werk van de Geest om ons bekend te maken met onze specifieke zegeningen, die allemaal verband houden met de positie die Christus nu inneemt aan Gods rechterhand in de hemel.

Daarom zien wij in Jozua een beeld van een met de Geest vervulde gelovige, wiens aandacht gericht is op de dingen die *boven* zijn, waar Christus is, gezeten aan Gods rechterhand (Kol. 3:1). Pas in Numeri 27:18 wordt Jozua – met het oog op de intocht in Kanaän – omschreven als een man die met Gods Geest was vervuld.

Andere lessen in Gods school

In de loop van het boek Numeri vinden wij enkele ervaringen die daaraan voorafgaan en die de geestelijke groei tekenen die hij heeft doorgemaakt. In Numeri 11:24-30 zien wij Jozua op een ongeestelijke wijze voor de eer van Mozes strijden. Mozes moest dit wel corrigeren. Dit valt te vergelijken met wat sommige Korintiërs deden, die Christus tot het hoofd van een bepaalde partij wilden maken (1 Kor. 1:10-13).

Vervolgens vinden we in Numeri 13:16 de *naamsverandering* die Jozua heeft ondergaan met het oog op de verkenning van Kanaän: 'Mozes noemde Hosea, de zoon van Nun, Jozua'. De naam *Hosea* wijst in algemene zin op de verlossing, op het heil als zodanig, terwijl dit bij de naam *Jozua* duidelijk verbonden wordt met de naam van God Zelf. Alleen in Jahweh is heil en verlossing te vinden.

Bij deze naamsverandering werd de aandacht dus op God Zelf gericht, de Heiland-God die door de intocht in Kanaän het volle heil wilde schenken aan Zijn volk. Zo dient het ook te gaan bij een nieuwtestamentische gelovige: *ik* leef niet meer, maar *Christus* leeft in mij. Onze aandacht moet niet op onszelf zijn gericht, maar op het grote heil dat God in Christus tot stand heeft gebracht.

Wij kunnen Jozua's naamsverandering misschien vergelijken met de overgang van Romeinen 7 naar Romeinen 8, waar niet meer het eigen ik, maar Christus en de Geest centraal staan. In Romeinen 8 zien we een met de Geest vervulde gelovige. De christen is niet slechts uit de Geest geboren, maar hij is ook verzegeld en gezalfd met de Geest. Daarom dient hij ook met de Geest vervuld te zijn en zich door de Geest te laten leiden. Alleen zó kan hij de taak verrichten die God hem geeft. Jozua is hiervan een mooi voorbeeld.

Zoals gezegd hield Jozua's naamsverandering verband met het verspieden van het land Kanaän. Door het verkennen van het beloofde land kwam hij in aanraking met de vrucht, de

zegen van het land. Het was een goed land, dat vloeide van melk en honing. Enthousiast kwam hij terug, samen met Kaleb en de overige verspieders. Deze toonden de Israëlieten de vrucht van het land, maar spraken verder alleen over de grote moeilijkheden die de verovering met zich mee zou brengen. Zo werd het volk ontmoedigd en tot een besliste weigering gebracht om het land in bezit te nemen. Alleen Jozua en Kaleb spraken de taal van het geloof. Bij hen was een andere geest (!) dan bij de Israëlieten die geen geloof meer hechtten aan Gods beloften (Num. 14:24). Deze twee mannen werden dan ook gespaard, terwijl alle anderen omkwamen in de woestijn. Zij konden niet ingaan wegens hun *ongeloof*, zegt Hebréeën 3:19.

Evenzo moeten wij onze God eren door geloof, door de beloften in Zijn Woord serieus te nemen en te rekenen op Zijn kracht in de geestelijke strijd die wij hebben te voeren. Ons erfdeel bestaat uit de geestelijke zegeningen die wij in Christus bezitten in de hemelse gewesten. Deze zegeningen zijn slechts zichtbaar en tastbaar voor het geloof. In de kracht van het geloof en onder de leiding van Gods Geest kunnen wij ons erfdeel in bezit nemen.

Dit zien wij in type in het boek Jozua. Elke plaats die wij betreden, is ons eigendom (Joz. 1:3). Dat gaat inderdaad gepaard met strijd, maar God schenkt telkens de overwinning, zodat het gehele land wordt veroverd en ten erfdeel valt aan Zijn volk (Joz. 11:16-23). De geschiedenis van de twaalf verspieders toont ons dat de vrucht van het beloofde land reeds in de woestijn kan worden genoten (Num. 13:26-27). Maar het is Gods bedoeling dat wij de zegen van het land permanent genieten, doordat wij daar onze wóónplaats hebben en het erfdeel werkelijk tot ons eigendom hebben gemaakt. Het mag niet bij een voorsmaak blijven!

De gelovige die met Gods Geest is vervuld, is hiertoe bekwaaam en mag het heil des Heren in zijn volle omvang aanschouwen en genieten. Wanneer hij evenals Jozua vol is van de Geest der wijsheid (Deut. 34:9), zal hij zeker door God ook

worden gebruikt om anderen binnen te leiden in het rijke erfdeel dat Hij voor Zijn kinderen heeft bereid.

MOZES EN DE MIDJANIETEN

‘De HERE sprak tot Mozes: Neem voor de Israëlieten wraak op de Midjanieten; daarna zult gij tot uw voorgeslacht vergaderd worden (...) En de HERE zeide tot Mozes: Stel het totaal vast van de buit, die meegevoerd is aan mensen en dieren (...) En gij zult voor de HERE een schatting heffen’.

Numeri 31:1-47

Slaven voor het heiligdom

Het is algemeen bekend dat de tabernakeldienst in Israël werd verricht door de priesters en de Levieten. Veel minder bekend zijn echter de *slaven*, die het ruwe en zware werk voor hun rekening namen, zoals het hakken van hout en het putten van water. Deze werkzaamheden waren voor het functioneren van de tabernakeldienst echter net zo goed nodig als het andere dienstwerk.

Zoals de Levieten aan de priesters waren gegeven om de dienst bij het heiligdom te verrichten, zo werden de slaven – die uit overwonnen volken werden gerecruteerd – op hun beurt aan de Levieten geschonken (vgl. Num. 8:19; 31:47). Dit impliceerde dat zij aan het heiligdom werden gegeven en daarmee voor de dienst van God werden afgezonderd. Uiteraard was dit

een geweldige verandering vergeleken met hun vroegere positie te midden van het heidendom!

Als aparte groep met de naam nethinim of tempelhorigen treden deze dienaars pas naar voren ná de Babylonische ballingschap. Soortgelijke groepen slaven hebben echter steeds een rol gespeeld in Israëls geschiedenis. Uit Ezra en Nehemia blijkt dat David en Salomo slaven aan het heiligdom hebben geschonken, maar in Numeri en Jozua zien wij dat dit ook door Mozes en door Jozua is gedaan. Hun positie is echter sterk verbeterd in de tijd na de ballingschap en sindsdien nauw gekoppeld aan die van de priesters en de Levieten.

In de *priesters* in het Oude Testament zien wij een beeld van de gelovigen in de huidige bedeling, zoals zij met geestelijke offeranden in Gods tegenwoordigheid verschijnen (Hebr. 10: 19-22; 13:15; 1 Petr. 2:5; Openb. 1:5-6). De *Levieten* tonen ons meer het aspect van de dienst, zowel ten opzichte van God als ten opzichte van de medegelovigen, zowel met materiële als met geestelijke goederen (Hand. 6:2; 1 Kor. 12:5; Ef. 4:12; 1 Petr. 4:10-11). De taak van de tempelhorigen ligt in het verlengde van de dienst van de Levieten. Hier ligt de nadruk op het feit dat wij ook *slaven* van God en van Christus zijn. Wij zijn gekocht en betaald en wij kunnen onze dienst niet naar eigen goeddunken invullen.

Het feit dat deze slaven afkomstig waren uit overwonnen volken, heeft ons zeker ook iets te zeggen. Het waren oorspronkelijk vijanden van God en van Zijn volk, mensen die geen deel hadden aan het burgerschap van Israël. Zo waren ook wij van nature vijanden van God, mensen die ver van God leefden en volkomen van Hem waren vervreemd (Rom. 5:10; Ef. 2:12; Kol. 1:21). Maar Christus heeft ons, door Zijn overwinning op het kruis, tot Zijn 'buit' gemaakt, tot 'krijgsgevangenen' (vgl. Ef. 4:8), die Zijn eigendom zijn.

De dood die wij hadden verdiend is door Gods genade omgezet in leven: Hij heeft ons een plaats gegeven in Zijn nabijheid om Hem te dienen en te eren – zoals destijds de tempel-

horigen het voorrecht hadden dat zij verbonden waren aan de tempeldienst. Als de psalmist zegt dat één dag in de voorhoven van Gods huis beter is dan duizend elders (Ps. 84:11), dan waren deze tempeldienaars wel bijzonder bevoorrecht omdat zij *dagelijks* een taak hadden te vervullen bij Gods heiligdom. Dit is nu in nog veel hogere mate het voorrecht van de christen, die door het verlossingswerk van Christus tot God is gebracht (1 Petr. 3:18).

Een ander belangrijk beginsel in verband met de tempelhorigen komt tot uitdrukking in de naam *nethinim* (dat betekent 'gegevenen'). Deze tempeldienaars waren aan de Levieten gegeven om hen bij te staan in hun werk. Zo heeft Mozes ruim driehonderd krijgsgevangenen uit de Midjanieten gegeven aan de Levieten die zorg droegen voor de tabernakel. Zo heeft ook Jozua de Gibeonieten tot knechten gemaakt, tot houthakkers en waterputters voor het huis van God (Num. 31:25-47; Joz. 9:16-27).

Later hebben koning David en zijn vorsten tempelhorigen voor de dienst van de Levieten gegeven, terwijl wij ook lezen over de nakomelingen van Salomo's knechten die onder de tempelhorigen werden gerekend (Ezra 2:55-58; 8:20). Waarschijnlijk hebben David en Salomo dus eveneens krijgsgevangenen aan het heiligdom geschonken, in overeenstemming met het gebruik een deel van de oorlogsbuit af te staan en te heiligen voor de dienst van God (vgl. 1 Kron. 26:26-27).

Volgelingen van de Triomfator

In het Nieuwe Testament zien wij hoe dit gebruik in Christus zijn vervulling heeft gevonden. Christus heeft de macht van Zijn vijanden (wereld, zonde, dood en Satan) tenietgedaan en een grote overwinning behaald. Hij heeft rijke buit verworven en vele krijgsgevangenen meegevoerd op Zijn zegetocht, zoals wij lezen in Efeziërs 4:7-12. Daarom kan Hij als de grote Over-

winnaar gaven uitdelen aan Zijn volk, aan Zijn Gemeente. Zo geeft Hij ook 'slaven' aan het heiligdom, mensen die Hij eerst heeft ontrukkt aan de macht van de tegenstander, maar die nu ten dienste staan van Gods Gemeente. Deze is immers de 'woonplaats van God in de Geest', 'een heilige tempel in de Heer' (Ef. 2:21-22).

Zoals de tempelhorigen het heiligdom in Israël dienden, zo heeft de verhoogde Christus nu mensen aan de Gemeente gegeven voor het werk van de bediening (Ef. 4:12). Hoewel wij slaven van Christus zijn, dienen wij Hem echter van ganser harte. Christus heeft deze gaven aan Zijn Gemeente gegeven als Degene die méérder is dan Mozes of Jozua, dan David of Salomo. In deze leiders van Israël zien wij echter ook prachtige voorbeelden van Hem en daarom is het goed te overwegen wat het ons heeft te zeggen dat juist deze vier vorsten tempeldienaars hebben geschonken aan het heiligdom.

Mozes was de leidsman van Israël tijdens de uittocht uit Egypte en de reis door de woestijn. De wetgever Mozes is een beeld van Christus als de grote Apostel van het huidige volk van God (Hebr. 3:1-6). Christus heeft Zijn volk verlost uit de macht van de wereld en haar overste. Hij wijst ons de weg naar een *beter*, dat is een *hemels* vaderland. Hij heeft ons Gods gedachten bekendgemaakt in de boeken van het Nieuwe Testament – niet in de vorm van wettische plichten zoals in het Oude Testament, maar wel als gezaghebbende uitspraken van God.

In Numeri 31 was Mozes degene die het volk van God de opdracht gaf om tegen de Midjanieten te strijden en die daarna ook aanwijzingen gaf voor de verdeling van de behaalde buit. In Midjan zien wij een beeld van de uiterlijk godsdienstige wereld, die een geweldige zuigkracht uitoefent op het ware volk van God en het in haar strikken weet te vangen (vgl. Openb. 2:14). De overwinning hierover kunnen wij slechts behalen door nauwkeurig acht te geven op het Woord van onze grote Mozes en door dit als een scherp, tweesnijdend zwaard te hanteren.

Vervolgens zien wij in type de reinigende en heiligende kracht van ditzelfde Woord: de behaalde buit moest door het vuur óf door het water gaan. Dit wijst op de louterende en de wassende werking van het Woord als een noodzakelijke voorwaarde om mensen of dingen uit deze wereld te heiligen voor de dienst van God (Num. 31:21-24; Jer. 23:29; Ef. 5:26; Hebr. 4:12).

Heel het volk deelde in de overwinning over Midjan. De buit werd in tweeën verdeeld: de ene helft was voor degenen die de wapens hadden gehanteerd en de andere helft was voor de hele vergadering van Israël. Deze regel werd later ook toegepast door Jozua en David (Joz. 22:8; 1 Sam. 30:24-25). De ene helft van de buit was dus voor de strijders en de andere helft voor het thuisfront.

Maar bij dit alles mocht men de Here niet vergeten: Hij ontving een heffing van *beide* helften van de buit. Daaronder bevonden zich ook enkele honderden krijgsgevangenen, die voortaan de Levieten en zelfs de priester Eleazar terzijde zouden staan (Num. 31:28-47). Gods genade had deze jonge mensen gespaard en die genade schonk hun nu zelfs een plaats en een taak bij het heiligdom.

Om de lijn weer door te trekken naar het Nieuwe Testament: evenzo dient iedere dienstknecht van God ervan doordrongen te zijn dat zijn roeping en taak louter een zaak is van Gods *genade*. Wij zijn gespaard gebleven voor het oordeel dat ons had moeten treffen en God heeft ons in Zijn grote genade geheiligd voor Zijn dienst. De gaven zijn in het Nieuwe Testament steeds *genadegaven* (Rom. 12:6; 1 Kor. 12:4,31; Ef. 4:7). De soevereine genade van de verhoogde Christus komt erin tot uitdrukking, maar ook Zijn soevereine wil. Hij bepaalt het dienstwerk dat geschikt voor ons is, Hij geeft gaven aan Zijn Gemeente.

Jozua en de Gibeonieten

De tweede leider van Israël die slaven schonk aan het heiligdom, was Jozua, de opvolger van Mozes. Jozua voltooide het werk van Mozes doordat hij Israël invoerde in het beloofde land. Mozes had het volk uitgeleid uit Egypte, maar Jozua bracht het in het beloofde erfdeel. Zo kreeg het heil des Heren, waarvan de doortocht door de zee de eerste aanzet vormde (Ex. 14:13; 15:2), door Jozua ten volle gestalte (Jozua betekent 'Jahweh is heil').

Jozua is een beeld van Christus als Degene die Zijn volk invoert in de rust van de hemel en die het nu reeds in het bezit stelt van zijn erfdeel in de hemelse gewesten (Ef. 1:3-6; 2:5-6). Wij zijn niet alleen verlost uit het land van de slavernij, maar tevens in Christus gezet in het hemelse Kanaän. Deze beide zijden van het grote heil dat ons is geschonken, zijn nauw met elkaar verbonden. Het grote *doel* van de verlossing is de uiteindelijke zegen in het beloofde land, zoals reeds blijkt uit het lied van Mozes in Exodus 15. Wij zijn in Christus gezegend met eeuwige, geestelijke zegeningen.

In Jozua zien wij dus een beeld van onze Heer als Degene die Zijn volk door de doodsrivier (de Jordaan) leidt en het aanvoert in de geestelijke strijd die gepaard gaat met de inbezitting van de zegeningen in de hemelse gewesten (Kanaän). Het boek Jozua toont ons in type hoe deze strijd in de praktijk verloopt met vallen en opstaan. Hoewel de *macht* van de boze in principe gebroken is, worden wij nog steeds bedreigd door zijn *listen* (vgl. Ef. 6:10-12). De list van de Gibeonieten is daarvan een voorbeeld.

Ook hier zien wij echter weer de triomf van Gods genade, doordat de Gibeonieten werden gespaard en dienstbaar werden gemaakt aan de Israëlieten. Zij werden tot knechten gemaakt, tot houthakkers en waterputters voor het huis van God en het altaar des Heren (Joz. 9:16-27). Het hout dat zij moesten hakken was onder meer nodig voor het brandofferaltaar,

dus voor de instandhouding van de offerdienst.

Zo moet er ook nu dienstwerk worden verricht in de Gemeente van God, opdat de eredienst aan de tafel des Heren in stand kan worden gehouden en er geestelijke offeranden aan God kunnen worden opgeofferd. Het putten van water, waarschijnlijk onder andere voor het wasvat in de voorhof, wijst op het werk dat er moet gebeuren om 'de wassing met water door het Woord' mogelijk te maken. In nieuwtestamenteisch perspectief kan men dit dienstwerk zelfs beschouwen als een eervolle taak. Gods genade neemt onwaardigen en gebruikt hen voor Zijn heilige dienst. Zo hebben wij als dienstknechten van God te bedenken dat wij door de grote Jozua, de verheerlijkte Heer in de hemel, gegeven zijn aan de Gemeente met het oog op de instandhouding van de eredienst.

David en Salomo

Uit het boek Ezra blijkt dat ook David en Salomo tempelslaven aan het huis van God hebben geschonken. David en zijn vorsten hebben tempelhorigen gegeven voor de dienst van de Levieten, en zo is er ook sprake van de nakomelingen van Salomo's knechten onder de tempelhorigen die met Zerubbabel terugkeerden uit de ballingschap (Ezra 2:55-58; 8:20). Evenals Mozes en Jozua vormen ook David en Salomo een prachtig dubbelbeeld van Christus.

David was de veelgeliefde, de man naar Gods hart, die door veel lijden heen de heerlijkheid van het koningschap bereikte. Hij is een type van Christus als de lijdende Knecht des Heren, die na Zijn diepe vernedering op aarde verhoogd is aan Gods rechterhand in de hemel.

Salomo was de vredevorst, de 'man van rust' (1 Kron. 22:9), die de heerschappij van zijn vader bevestigde en regeerde van zee tot zee, van de Rivier tot aan de einden der aarde (Ps. 72:8). Hij is een beeld van Christus als de ware Vredevorst, die Zijn

gezag nu op gééstelijke wijze uitoefent te midden van de Zijnen – door de werking van Woord en Geest – en bij Zijn wederkomst Zijn openbare heerschappij zal aanvaarden en met macht en majesteit zal regeren in het komende Vrederijk.

Wij hebben echter nu reeds een plaats ontvangen in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde (Kol. 1:13). Christus is méérder dan David of Salomo en het is dus een groot voorrecht om onder Zijn gezag te staan. Welke gelovige zou *Hem* niet willen dienen? Als de apostelen het blijkens hun brieven als een voorrecht beschouwden dienstknechten, ja, *slaven* van Hem te zijn, zouden wij er dan anders over denken?

EPILOOG: MOZES ALS HERDER VAN GODS VOLK

*'Gij leiddet uw volk als een kudde door de hand van
Mozes en Aäron'.*

Psalm 77 : 21

Gods kudde

God leidde Zijn volk als een kudde door de hand van Mozes en Aäron. Daarmee besluit Asaf deze psalm waarin hij terugdenkt aan al Gods machtige daden in het verleden en daaruit troost put voor het heden. De conclusie van al zijn overpeinzingen is, dat hij mag rusten in Gods trouwe zorg voor Zijn volk. God heeft het als een zorgzame Herder geleid en het met Zijn machtige arm verlost.

Hoe heeft Hij dat gedaan? Hij heeft dat gedaan door middel van de instrumenten die Hij daartoe heeft gekozen, namelijk door de hand van Mozes en Aäron. Niet alleen door de hand van *Mozes* en ook niet alleen door de hand van *Aäron*, maar door de hand van deze *beide* leidslieden.

Mozes was met name de grote profeet en leraar, de wetgever van Israël. Hij deelde de Israëlieten de woorden mede, die de Here tot hem sprak. Aäron was de hogepriester van het volk en hij trad voor hen bij God tussenbeide. Hij kwam met de

offers van de Israëlieten tot God en bood die Hem aan, opdat zij welgevallig zouden zijn in Zijn ogen. En vanuit die heerlijke plaats in Gods tegenwoordigheid keerde hij weer terug tot het volk om het namens God te zegenen en Zijn naam op de Israëlieten te leggen (Num. 6:22-27).

Onze Apostel en Hogepriester

Welnu, deze beide typen vinden hun vervulling in Christus, de overste Leidsman van het geloof en de grote Herder der schapen. Hij is zowel de Apostel als de Hogepriester van onze belijdenis (Hebr. 3:1). Hij is de *Apostel*, de door God gezonden Leraar, die de waarheid van God in haar volle omvang (ja, God Zélf) op aarde heeft geopenbaard.

Na Zijn opstanding uit de doden en Zijn verheerlijking in de hemel heeft Christus dit werk voortgezet door middel van de zending van de Heilige Geest, die Hij vanuit de hoge over Zijn volk heeft uitgestort. De Geest van Christus heeft de discipelen de reeds geopenbaarde waarheid in herinnering gebracht en verder heeft Hij hen in de héle waarheid geleid, opdat zij die onder Goddelijke inspiratie op schrift zouden stellen (Joh. 14:26; 16:13; 1 Kor. 2:10-13).

Christus is echter tevens onze *Hogepriester*, die eens en voor altijd het verzoeningswerk voor onze zonden heeft volbracht en die nu in het hemelse heiligdom is om voortdurend voor ons tussenbeide te treden. Hij pleit voor ons en Hij bezit begrip voor onze zwakheden. Hij kent onze omstandigheden ten volle, Hij kent de verzoeken die wij op onze weg ontmoeten en Hij doorgrondt al onze problemen en zorgen. Want al die dingen heeft Hij Zélf ondervonden tijdens Zijn leven op aarde en Hij bezit er een volmaakte Goddelijke kennis van.

Let wel: Christus' hogepriesterschap betreft nu niet onze *zonden*, maar onze *zwakheden*. Hij is éénmaal geofferd om de zonden van velen te dragen, maar Zijn voortdurende mede-

lijden geldt onze zwakheden en gebreken. Hij bidt voor ons, opdat wij niet zullen bezwijken in de beproevingen en de verzoeking die wij telkens weer ontmoeten. Wanneer wij toch vallen en zondigen, dan is Hij tevens werkzaam als onze *Voorspraak* bij de *Vader* om de verbroken gemeenschap te herstellen (1 Joh. 2:1).

Het hogepriesterlijke werk van Christus heeft dus betrekking op de zorgen en de moeiten waarmee wij te maken hebben op onze reis door de 'woestijn', op onze pelgrimstocht door de wereld naar het hemelse vaderland dat ons wacht. Christus pleit voortdurend voor ons bij de troon van God, die geen oordeelstroon meer is voor de Zijnen maar een genadetroon, 'opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden tot hulp op de juiste tijd' (Hebr. 4:16).

Hij zorgt ervoor dat wij het einddoel van de woestijnreis bereiken, want Hij is machtig om ons volledig te behouden, omdat Hij altijd leeft om voor ons tussenbeide te treden (Hebr. 7:25). Wat onze *positie in Christus* betreft, zijn wij al door Gods genade behouden (Ef. 2:8); maar wat onze *wandel* aangaat, hebben wij het hemelse einddoel van de reis nog niet bereikt en hebben wij tot het einde toe behoefte aan de hulp die het hogepriesterschap van Christus ons biedt.

Zoals God het volk Israël leidde door de hand van Mozes en Aäron, zo leidt Hij de Zijnen nu door de machtige hand van Christus als onze grote Leraar en onze grote Priester. Wij hebben het onderwijs van Zijn Woord nodig, maar wij hebben ook behoefte aan Zijn priesterlijke tussenkomst om daadwerkelijk overeenkomstig de wil van God te handelen en te wandelen. Wat een genade is het, dat God in deze *beide* behoeften heeft voorzien.

In Hebreeën 4 worden het Woord van God en het hogepriesterschap van Christus ook *samen* genoemd, omdat zij elkaar aanvullen. Het Woord is levend en krachtig, het oordeelt zelfs de diepste gedachten van het hart. Maar naast dit onderwijs bezitten wij de troost van Christus' hogepriesterschap, dat

ons genade en kracht geeft om werkelijk in overeenstemming met het Woord te leven.

Op deze wijze leidt God de Zijnen en Hij leidt hen als een *kudde*. God heeft Zijn héle volk op het oog: wij hebben elkaar nodig en God wil ons tezamen leiden naar de grazige weiden en de stille wateren van het Woord. Vormen wij gezamenlijk een kudde die luistert naar de stem van de goede Herder? Treden wij in het spoor dat Hij ons aanwijst?

Mozes als wetgever en voorbidder

God leidde Israël als een kudde door de hand van Mozes. Mozes was een ervaren herder, die veertig jaar lang in Gods leerschool was geweest toen hij de kudde van zijn schoonvader Jethro hoedde. In die periode van zijn leven had God het al zo geleid, dat hij de kudde door de woestijn heen leidde tot aan de berg van God (Ex. 3:1). Dit herhaalde zich in de laatste veertig jaar van zijn leven, toen hij het volk van God dwars door de woestijn mocht voeren tot aan de berg van God (Ex. 3:12; 18:5; 19:4-6).

Daar verkeerde het volk in Gods tegenwoordigheid en luisterde het naar Gods stem. God sprak bij de berg Sinai tot de Israëlieten door middel van Mozes en ook op het verdere gedeelte van de tocht door de woestijn maakte Hij hun Zijn gedachten bekend door de mond van deze trouwe dienstknecht.

Het bleek echter al heel gauw, dat dit éérste belangrijke middel niet voldoende was om het volk op het rechte pad te leiden. Israël faalde direct al bij de Sinai. Het overtrad Gods gebod en verviel tot afgoderij aan de voet van de berg, terwijl Mozes zich nog op de berg bevond om Gods bevelen in ontvangst te nemen! Priesterlijke voorbede was in deze ernstige situatie het enige middel dat overbleef om het volk te sparen voor het oordeel van God. Dat zien wij dan ook gebeuren in Exodus 32-34.

Mozes beklom de berg weer om voor het volk tussenbeide te treden en alleen dankzij zijn voorbede vond het genade in Gods oog.

De noodzaak van het priesterschap

Het priesterschap was dus het tweede middel dat God gebruikte om Zijn volk te leiden. Mozes nam in deze geschiedenis in feite de plaats van de priester Aäron in, die zelf ongeschikt was om die taak te vervullen vanwege zijn aandeel in de verering van het gouden kalf. Mozes was hier zowel *wetgever* als *priester* en verenigde deze beide taken in zijn persoon – zoals dit later in volmaaktheid het geval zou zijn met Christus Zelf.

In het vervolg van Israëls geschiedenis verrichtte Aäron echter wel weer zijn priesterlijke taken ten behoeve van het volk, dat telkens weer faalde en weigerde te luisteren naar Gods stem. Denken wij maar aan de opstand van Korach, Dathan en Abiram in Numeri 16. Israël zou verteerd zijn door het oordeel, wanneer Aäron niet met reukwerk tussenbeide zou zijn gekomen. Het is ook opmerkelijk, dat na deze gebeurtenis de plaats en de betekenis van het priesterschap van Aäron duidelijk geaccentueerd worden in Numeri 17 en 18.

Het priesterschap was dus de noodzakelijke aanvulling op het eerste middel dat God had gegeven om Zijn volk te leiden: Zijn wetten en geboden. Het onderwijs van het Woord werd ondersteund en bekrachtigd door de hulp van het priesterschap. Het priesterschap is steeds nodig om de kudde van God in het rechte spoor te houden.

Dit is van praktisch belang voor gelovigen die in onze tijd zorg dragen voor de kudde van God, voor oudsten en herders die de kudde weiden. Zij dienen te bedenken dat het niet hun eigen kudde, maar de kudde van God is en dat die thuishoort bij 'de berg van God'. Dat wil zeggen: zij behoren

de kudde in Gods tegenwoordigheid te brengen. Maar dat is nog niet voldoende. Zulke herders moeten ook *voorbidders* worden, die pleiten op Gods genade en trouw voor de Zijnen en zodoende op priesterlijke wijze voor hen tussenbeide treden.

Gods weg is wonderbaar

Laten wij nu nog een ogenblik terugkeren tot de Psalm die Asaf dichtte, terwijl hij nadacht over Gods leiding ten aanzien van Zijn kudde. Hij kon die leiding niet doorgronden, maar er waren twee dingen die wel voor hem vaststonden. Ten eerste beseftte hij dat Gods weg in heiligheid was (of: in het heiligdom) (Ps. 77:14).

God leidt Zijn volk overeenkomstig de eisen van Zijn eigen *heiligheid* en daarom kan het nodig zijn dat Hij het langs moeilijke wegen doet gaan. Deze tuchtiging is echter tot ons nut, opdat wij aan Gods gedachten zouden beantwoorden en 'aan Zijn heiligheid deel zouden krijgen' (Hebr. 12:10).

In de tweede plaats begreep Asaf dat Gods weg in de zee was en Zijn pad in grote wateren, zodat Zijn voetsporen niet werden gekend (Ps. 77:20). Gods leiding met Zijn volk is vaak *verborgen* en Zijn wegen zijn niet altijd te doorgronden. Wij kunnen God ook niet ter verantwoording roepen vanwege Zijn daden, zoals Job dat eens meende te kunnen doen. Dwars door alle omstandigheden heen die de Zijnen kunnen bedreigen, leidt Gods weg echter naar de overzijde van de zee (dáár bezongen Mozes en de Israëlieten Gods lof).

Asaf putte troost uit deze zekerheid. Dat mogen wij ook doen als wij nadenken over Gods wegen met Zijn volk en tot God roepen met het oog op de toestand van verval waarin Zijn Gemeente op aarde verkeert. Gods weg is volmaakt en Hij bezit nog steeds de middelen die nodig zijn om ons te leiden. Maar de vraag is of wij ons werkelijk laten leiden als Zijn kudde

‘door de hand van Mozes en Aäron’, door deze beide voorzieningen die God ons heeft gegeven: het Woord en het priesterschap van Christus. Op menselijke hulpmiddelen kunnen wij niet bouwen.

Andere werken van dezelfde auteur:

Abba, Vader

De rijkdommen van Gods Vadernaam

De profeet Elisa

Bijbelstudies over het leven en de wonderen van Elisa

Strijd de goede strijd van het geloof

Een plaatsbepaling in de geestelijke strijd

Ontmoetingen bij de Bron

Bronnen in de Boeken van Mozes en hun betekenis

Zalig!!

Over de 'zaligsprekingen' in het Boek Openbaring

Beloften voor overwinnaars

Veertien beloften van Christus in Openbaring 2 en 3

De Maaltijd van de Heer

Het Avondmaal in Bijbels perspectief

Lichtende Sterren

Lessen uit het leven van de aartsvaders

Simson, verliezer of winnaar?

Simson als type van Christus

De Bron bij Berseba

Putten uit de bron van de eed

Onnaspeurlijke rijkdom

Bijbelstudies over het Paradijs van God

Verkrijgbaar bij de christelijke boekhandel,

of bij het distributieadres:

Johannes Multimedia, Postbus 31, 3940 AA Doorn.

